

“Raina vārdos dzīvo trīsvienība latviešu svētumiem”

24. augustā Likteņdārzā, koncertā “Saulē. Pērkons. Daugava – Baltijas ceļam 30!”, pirmo reizi skanēja Mārtiņa Brauna un Uģa Brikmaņa Latvijai veltītais jaunadarbs. Svinot Latvijas neatkarības laika tik nozīmīgā notikuma Baltijas ceļa 30. gadadienu, to dien notika vērienīgs svētku koncerts. Komponists Mārtiņš Brauns par godu šim notikumam radījis jaunu skaņdarbu ar Uģa Brikmaņa pēdējā dzejoļa vārdiem, kas veltīti Latvijai un latviešu tautai. Tas pirmo reizi izskanēja šajā koncertā. Programmā arī mūsu tautai nozīmīgas un ar Atmodas laiku saistītas dziesmas. Pazīstamā choreografa Agra Daniļeviča vadībā Daugavas krastā dejotāja izdejoja latviešu likteņus deju rakstos. Koncertprogrammu veidoja diriģents Ivars Cinkuss un režisore Dace Micāne-Zālīte.

“Saulē. Pērkons. Daugava – šajos Raina vārdos dzīvo trīsvienība latviešu svētumiem, katrs ar savu spēku un aizsardzību tautai,” sacījusi koncerta režisore Dace Micāne-Zālīte. Savukārt komponists Mārtiņš Brauns saka: “Man ļoti liels zaudējums bija Uģa Brikmaņa aiziešana viņā saulē. Viņš bija Rīgas astoņsimtgades režisors. Mūzikāli bagāts cilvēks, daudz klausījies, uzreiz varēja pateikt, kur ir par gaļu vai par īsu, lai gan varbūt pat notis nepazīna, toties mūzikālo psiholoģiju zināja ļoti labi, Brikmaņa aiziešana tagad man saistīties ar Likteņdārzu. Telefonā man palika viņa pēdējā izziņa, sūtīta apmēram mēnesi pirms viņa aiziešanas. Gandrīz kā dzeja, zinu no galvas, jo esmu to kom-

ponējis. Tā ir mana brīvprātīga vēlēšanās uzrakstīt šai izziņai mūziku. Laimīgā kārtā Likteņdārza koncerta rīkotājiem nolāsīju to izziņu, kad tā vēl nebija mūzikā, un teicu: “To vajag Likteņdārzā.” Ja tā dziesma sakrītis

ar dziedātāju garšu, tā varētu skanēt daudz. Es to nolāsīšu: “Kādā nakts stundā pret rītu nāks puikas no Kurzemes mežiem, skandinās kaulus un jautās: vai meitene mana, Latvija skaistā, dzied tavā laikā vai

klusē?” Te spīd cauri drūma perspektīva, ka puikas kaut kad nāks un konstatēs, ka ir klusums, neviens vairs latviski nedzied. Bet es dziesmā akcentēju “tavā laikā”. Tātad šodien. Tāpēc tai dziesmai jābūt koncerta sākumā, un koncerta turpinājums pierāda, ka dzied. Jo šodien esam tiktāl nodzīvojušies, ka ir izvirzīts jautājums: dziedāsim vai klusēsim? Mūzikas novirzieni skolās tiek likvidēti, vīru koņi iet mazumā, dziedošā tauta... Mūsu laikā, paldies Dievam, dzied.

Par Likteņdārza koncertu gribu pateikt, ka cilvēkiem nevajag baidīties no tā nosaukuma *Saulē. Pērkons. Daugava*. Tas ir stipri lietots, man bail, ka var apnikt. No otras puses, varbūt neapniks tāpēc, ka tās ir saknes.”

Mūzikoloģes Daigas Mazvērsītes aprakstu lasiet 6. lpp.

Latvija dienu ritējumā

3. un 4. lpp.

Franka Gordona un Kārļa Streipa komentāri

5. lpp.

Numura intervijā – Valda Liepiņa

7. lpp.

Svētki Nimfenburgas pilī

8. lpp.

Ukrainas neatkarības pilāri

9. lpp.

Z. Sapiēša Sibīrijas krusti Sunākstē

10. lpp.

Valodas stūrītis

11. lpp.

Aicinām arī Jūs, cienijamo lasītāj, kļūt par Likteņdārza atbalstītāju! Aicinām piedalīties mūsu pasākumos vai arī ziedot, naudu ieskaitot

Saņēmējs: Nodibinājums “Kokneses fonds”

Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija

Reģistrācijas numurs: 40008092535 A/S “SEB Banka”

Kontā: LV10UNLA0050006878844 SWIFT: UNLALV2X

vai starpniekbankās:

Skandināviska Enskilda Banken AB, Stockholm SWIFT/BIC: ESSE SE SS

The Bank of New York Mellon, New York ABA: 021000018, Konts: 8900106808, SWIFT/BIC: IRVTUS3N

The Toronto-Dominion Bank, Toronto SWIFT/BIC: TDOM CA TTTOR

National Westminster Bank Plc, London Sort code: 60-00-04, SWIFT/BIC: NWBK GB 2L

Skandināviska Enskilda Banken AB, London Sort code: 40-48-65, SWIFT/BIC: ESSE GB 2L

Vairāk par iespējām pārskatīt Jūsu ziedojumus un citu tuvāku informāciju skat. Likteņdārza jeb “Kokneses fonda” mājaslapā <http://liktendarzs.lv>

LATVISKO NORIŠU KALENDĀRS

SARUNU CIKLS - KĀ ATGRIEZTIES LATVIJĀ? Latvijas vēstniecībā Stokholmā

30. AUGUSTS

Semināru cikls: Kā atgriezties Latvijā?

1. seminārs – Rīga, 30. augustā, no plkst. 18 līdz 20 (pēc Zviedrijas laika), Latvijas vēstniecībā Stokholmā, Zviedrijā, *Odengatan 5*. Ja interesējies par darba iespējām Latvijā, skolas gaitām bērniem un sadzīviskiem jautājumiem, piedalies informatīvajos semināros par:

- Vakancēm Latvijas reģionos un prasībām potenciālajam darba ņēmējiem;
- Atbalsta iespējām remigrantiem, t.sk. ģimenēm ar skolas vecuma bērniem;
- Novadniekiem, kuŗi atgriezušies, viņu pieredzi un iespējamo sociālo atbalstu;
- Latviešu valodas apguvi tūlmacībā bērniem un pieaugušajiem.

Semināros klātienē vai tiešsaistē būs iespēja uzdot jautājumus:

- Reģionālajiem remigrācijas koordinatoriem;
- Biedrības "Ar pasaules pieredzi Latvijā" (AppLV) biedriem, kas atgriezušies Latvijā no ārvalstīm un var iepazīstināt ar savu pieredzi un sniegt noderīgus padomus;
- Neatkarīgās izglītības biedrības (NIB) pārstāvētajām skolām reģionos, kuŗas uzņem remigrējošus bērnus;
- Darba devēju platformai "YourMove".

Plānotie datumi pieciem reģionālajiem semināriem:

1. Rīga – 30. augusts
2. Kurzeme – 6. septembris
3. Vidzeme – 23. septembris
4. Latgale – 7. oktobris
5. Zemgale – 21. oktobris

Semināri ir bezmaksas, bet klātienē dalībai obligāta iepriekšēja pieteikšanās, jāņem līdzi personu apliecinošs dokuments.

Pieteikties un iepriekš uzdot jautājumus semināra organizatoriem var, rakstot uz e-pastu ziemelvb@gmail.com. Tiešsaistes semināram varēs sekot līdzi un rakstiski uzdot interesējošos jautājumus Ziemeļvalstu diasporas izglītības un kultūras grupas Facebook lapā.

Par semināra saturu atbild un to organizē "Ziemeļvalstu diasporas izglītības un kultūras grupa". Ziemeļvalstu diasporas izglītības un kultūras grupa apvieno aptuveni pustūksti sekotāju un pāris simtu aktīvo biedru dažādās pasaules valstīs.

10. SEPTEMBRIS

Filmas "Baltijas brīvības ceļš" izrādīšana

Adrese: *Uraniastraße 1, 1010 Wien, Austrija*
Laiks: plkst. 10

10. septembrī, kinoteātrī "Urania kino", Vīnē (Austrijā) būs filmas "BALTIJAS BRĪVĪBAS CEĻŠ" izrādīšana.

14. SEPTEMBRIS

Londonā notiks 2 dienu apmācības "Solis Tavas diasporas organizācijas attīstībā"

Eiropas latviešu apvienība (ELA) aicina latviešu kopienu pārstāvjus, kā arī individuālos interesentus pieteikties uz divu dienu apmācībām "Solis Tavas organizācijas attīstībā".

Apmācību mērķis ir stiprināt Eiropas latviešu diasporas kopienu kapacitāti caur zināšanu un prasmju iegūšanu no diasporas organizācijas dibināšanas līdz veiksmīgai projektā īstenošanai, veicinot diasporas kopienu savstarpējo sadarbību saītes stiprināšanai ar Latviju.

Mācības notiks šā gada 14. – 15. septembrī Lielbritānijā, Londonā, Lūtonā, viesnīcā "Holiday Inn London – Luton Airport", adrese: *Airport Way, LU2 9LF Luton, United Kingdom*.

Detalizētāk par divu dienu apmācībām:

Apmācības vadīs eksperti no Latvijas ar ilggadēju pieredzi gan Latvijas, gan EEZ projektu īstenošanā, gan apmācību vadīšanā – Uldis Dūmiņš un Gunita Bērza. Par Latviešu svētdienas skoliņu veidošanu un attīstīšanu pieredzē dalīsies Latviešu Nacionālās padomes Lielbritānijā padomes loceklis, ELA prezidija loceklis Māris Pūlis. Apmācībās tiks izmantotas neformālās izglītības metodes, lielāku uzsvāru liekot uz praktisko darbošanos individuāli vai darba grupās.

Dalībniekiem piedāvājam iespēju:

- apgūt projekta izstrādi no idejas līdz realizēšanai, tai skaitā finanču plānošanu un atskaišu sagatavošanu;
- iepazīties ar diasporas organizācijām pieejamiem finansējuma avotiem;
- tikt ar pieredzējušu vieslektoru, lai dalītos pieredzē un

uzzinātu par jaunu biedrību dibināšanu un latviešu svētdienas skoliņu atvēršanu un pieejamo finansējumu;

- apgūt praktiskas iemaņas organizāciju finanču plānošanā, mārketinga aktivitāšu veikšanā, biedru piesaistē un organizācijas kapacitātes stiprināšanā.

Dalībnieku līdzmaksājums 70 EUR/personai*.

No projekta līdzekļiem dalībniekiem tiks segti ceļa izdevumi 150,- EUR robežās, kā arī uzturēšanās, ēdināšanas un apmācību izdevumi.

Pasākuma programma ir pieejama šeit: https://ej.uz/apmacibu_programma_UK

Jautājumu gadījumā: e-pasts: ela.projekts@gmail.com

Tālrunis: +37129751732 (WhatsApp)

Informējam, ka apmācības var tikt fotografētas un filmētas un uzņemtais materiāls izmantots pasākuma un organizatoru publicitātes materiālos.

*Dalībnieku līdzmaksājumi pilnā apmērā tiks ieguldīti apmācību organizēšanā, nodrošinot projekta līdzmaksājuma izdevumu segšanu, kas nepieciešams projekta veiksmīgai realizēšanai.

Apmācības tiek organizētas projekta "Eiropas latviešu diasporas NVO kapacitātes stiprināšana" (projekta Nr.2019/LV/DP/04) ietvaros. Pasākumu finansē atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

16. SEPTEMBRIS

Baltijas ceļam 30

Adrese: *Athens 115 24, Grieķija*
Laiks: plkst. 11

Dokumentālās filmas "Those who dare" (Tie, kas uzdrošinājās) prezentācija un ceļojošās izstādes "Tā mēs gājām uz neatkarību" atklāšana.

20. SEPTEMBRIS

Baltu vienības diena Vācijā, Frankfurtē pie Mainas

Latviešu Frankfurtes biedrība aicina visus interesentus 20. – 22. septembrī uz Frankfurti, kur pirmo reizi ārpus Latvijas tiks atzīmēta Baltu vienības diena, kas tiek atzīmēta par godu 1236. gada 22. septembrī notikušajai Saules kaujai, kad žemaiši un zemgaļi iznīcināja krustnešu karaspēku.

Tāpat šodienas globalizācijas laikmetā un Eiropas politikajā vidē aktualizējas jautājums par valsts identitātes piederību, uzdodot sev jautājumu: "Kas mēs esam, no kurienes nākam un kurp virzāmies?"

Baltu vienības kultūras dienās mēs esam sapulcinājuši ekspertus un zinātniekus no Latvijas, lai apspriestu un rastu atbildes uz šiem jautājumiem. Amata meistari mums ļaus iejusties senču ikdienā, piedāvājot darināt viņu

MĒS - BALTI lido...
Nāc, brauc, lido...
PASĀKUMA VIETA:
Saalbau Nidda,
Harheimer Weg
18-22, 60437
Frankfurt

Baltu vienības dienas
Vācijā, Frankfurtē pie Mainas
20.-22.09.2019

BALTU TAUTU NACIŅĀLĀ IDENTITĀTE.
PAGĀTNE, TAGADNE UN NĀKOTNE.

20. SEPTEMBRĪ

- Pasākuma atklāšana: EP deputātes **Daces Melbārdes** uzruna
- Populārzinātniskā dokumentālā filma "Baltu ciltis" (režisori Raitis un Lauris Abeles): vēsturiskā drāma par 13. gs. baltu tautām, kas ir latviešu nācijas pamatakmens
- Kultūras vēsturnieks **Juris Urtāns**: stāstīs par baltu tautu pirmsākumiem un tās vēsturī laika nogriežņos
- Vēstures pētniece **Gunta Deģe**: vadīs arheoloģisko tērpu meistarklasi (senā tērpa krekla izšūšana, ko var pielietot līnu kleitas valkāšanai) un rādīs, kā noaust jostīnucelošanas tehnikā, kā arī mācīs bērniem kreļļu vēršanu
- Rotkalis **Andrejs Jakobovskis**: aicinās uz kopīgu seno rotu gatavošanu un cilšu vīru tērpu iepazīšanu
- Uzstāsies brīvās gribas ansamblis "Stiprās sievietes"

21. SEPTEMBRĪ

- Etnomuzikologs **Valdis Mukstupāvels**: aicinās ielūkoties baltu un Baltijas identitātē, atklās skaņu rīku pasaules noslēpumus un izskaidros senās un jaunās dziedāšanas tradīcijas
- Vokālā pedagoģe **Igeta Gaiķe**: vadīs bērnu meistarklasi, lai apgūtu tautas dziesmas un to stilistisko dziedāšanu

22. SEPTEMBRĪ

- Praktisko darbu turpinājums
- **Igeta Gaiķe**: piedāvās iespēju piedalīties psihodramas spēlē "Mana latvietība ārpus Latvijas. Emocionālais fons. Reemigrācija"
- Vokālā pedagoģe **Igeta Gaiķe**: izglītos pieaugušos dziedāšanas stilistikā, rīvēšanā un novadu dziedāšanas tehnikā

Pratīgumu finansējuma avotus: Šahabudīns, Kultūras ministrijas piešķirtais Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

tērpus un rotas, kā arī iejutīsimies mūsu gadsimtu senajās mūzikas skaņu vibrācijās.

3. OKTOBRIS

Koklētāju nometne "Kokles balss pasaulē" Driedorfā, Vācijā

Koklēšana, spēles prasmju attīstīšana, spēlēšanas tehnikas, improvizācija, tradicionālā dziedāšana, tautadziesmu stāsti, zaptēšana, muzicēšana, draudzēšanās

mūzikā, sadziedāšanās, vakarēšana. Diskusija: Es esmu latvietis. Latvijas identitāte un pilsoniskā apziņa.

Laiks: 3. – 6. oktobris
Vieta: *Kreisjugendheim Heisterberg, Am Weiher 2, 35759 Driedorf-Heisterberg*.

Grupas: pilnīgie iesācēji, mūžīgie iesācēji, jaunie koklētāji (12 – 18 gadi), prasmīgie spēlētāji

Kalendārs tapis sadarbībā ar latviešiem.com

16.11. 2019.

VALSTS SVĒTKU PRIEKŠVAKARĀ GALVEJĀ

LATVIEŠU STIPRO ĢIMENŅU GODINĀŠANA IRIJĀ

Svinēsim valsts svētkus UN SUMINĀSIM PĀRUS kas šogad svin 10,15,20,25,30,35 ... kāzu jubilejas

Pieteikumus aicinām sūtīt uz e-pastu dina.bergholca@inbox.lv līdz 31.08.2019.

Vairāk infomācijas:
Dina 0892353932
Linda 0879091689

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

“Cilvēki Baltijas ceļā savās plaukstās izkausēja totālitāro režīmu..”

***

Rīgas pils Svētā gara tornī plīvo trīs Baltijas valstu karogi

Atzīmējot Baltijas ceļa 30. gadadienu, 23. augustā plkst. 8.30 Rīgas pils Svētā gara tornī tika pacelti trīs Baltijas valstu – Latvijas, Lietuvas un Igaunijas – karogi, tādējādi simbolizējot kaimiņtautu vienotību un likteņkopību. Cilvēki akcijā *Baltijas ceļš* savās plaukstās izkausēja totālitāro režīmu, Baltijas ceļa 30. gadadienai veltītajā Baltijas valstu karogu pacelšanas sarīkojumā Svētā gara tornī sacīja Valsts prezidents Egils Levits.

// Foto: Valsts prezidenta kanceleja

“Ir ausis jauns rīts brīvā, neatkarīgā, demokrātiskā Latvijā. 1989. gada 23. augustā tas bija sapnis – šāds rīts šādā brīvā Latvijā mūsu mājās Eiropā. Dzels priekšskars sabruka. Cilvēki Baltijas ceļā savās plaukstās izkausēja totālitāro režīmu. Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tautas ar savu drosmi, ar savas sirds un domu spēku izmainīja pasaules politisko kārtību,” sacīja valsts pirmā amatpersona. Levits pateicās visiem Baltijas valstu tautas kustību aktīvistiem un tiem, kuŗi pirms 30 gadiem stāvēja Baltijas ceļā. Tāpat prezidents pateicās arī tiem, kuŗi ideju nes tālāk. Sarīkojumā piedalījās Valsts prezidents Egils Levits, Latvijas Tautas frontes līderis Dainis Iļvāns, akcijas *Baltijas ceļš* organizatore Sandra Kalniete, Lietuvas vēstniecības vadītāja vietnieks Toms Grabausks un Igaunijas vēstniecības vadītāja vietniece Karmena Lausa. Notikumā piedalījās trīs bērni no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas, simboliski pārstāvot Baltijas jauno paaudzi, kuŗas uzdevums ir nest tālāk mūsu tautas likteņstāstus un ar savu rīcību paust demokrātisku, neatkarīgu valstsgribu. Karogu pacelšanas laikā mūzikālo pavadījumu nodrošināja Nacionālo bruņoto spēku orķestra klasiskais kvintets.

***

airBaltic nokrāso lidmašīnas Baltijas valstu karogu krāsās

No 23. augusta Baltijas ceļš vārda tiešā nozīmē būs pacelts debesīs. Nacionālā aviosabiedrība *airBaltic* pēc Latvijas Simtgadē pasniegtās dāvanas – lidaparāta, kas nokrāsots Latvijas kara krāsās, līdzīgu pārsteigumu sagādājis Baltijas ceļa trīsdesmitgadē.

Latvijas kara krāsās pārkrāsotā *air Baltic* lidmašīna lidostā Rīga // Foto: LETA

Turpmāk uz dažādiem galamērķiem visā pasaulē lids gaisa kuŗi ar Latvijas, Lietuvas un Igaunijas karogiem uz sāniem. Gan novembrī atklātā lidmašīna sarkanbaltsarkaniem sāniem, gan tagad ar zili melno un sarkani, zaļi dzelteno krāsojumu *airBaltic* lidojumu grafikā tiek liktas bez īpašiem nodomiem. Tās lids gan no Rīgas, gan Tallinas un Viļņas uz visiem iespējamajiem galamērķiem.

***

Baltijas ceļa 30. gadadienu svin ar Gatves deju

Ieskandinot Baltijas ceļa trīsdesmitgades svinības Latvijā, 23. augustā no rīta lidostā Rīga noritēja unikāls notikums: vairāk nekā 100 dejotāju no Mārupes un Babītes novada deju kopām uz lidostas skrejceļa pulksten 8.40 izdejoja vienu no cēlākajām latviešu nacionālajām dejām – Gatves deju.

Deju izpildīja Mārupes novada vidējās paaudzes deju kopa “Mārupieši”, Mārupes novada jauniešu deju kopa “Mārupe” un Babītes novada vidējās paaudzes deju kopa “Dārta” – kopā vairāk nekā 100 dejotāju.

***

Prezidentu tikšanās uz Latvijas-Lietuvas robežas Grenctālē

Svinot Baltijas ceļa 30. gadadienu, Valsts prezidents Egils Levits un Lietuvas prezidents Gitanas Nausēda tikās uz Latvijas-Lietuvas robežas Grenctālē.

Demokratija un valsts ir pastāvīgi jāaizstāv un par to ir pastāvīgi jā rūpējas – nepietiek, ka to vienreiz ir izdarījis paaudze pirms 30 gadiem, mums katru dienu ir jā rūpējas par mūsu valsti, par mūsu valsts nākotni, 23. augustā uzrunā uz Latvijas-Lietuvas robežas Grenctālē, atzīmējot Baltijas ceļa 30. gadadienu, sacīja Valsts prezidents Egils Levits. “Turoties kopā, Igaunija, Latvija un Lietuva to varēs izdarīt daudz labāk. Mēs esam kopā un mēs būsim kopā, tāpat kā mēs toreiz bijām kopā. Baltijas ceļš, kas veicināja un bija sākumpunkts mūsu valstu neatkarības atjaunošanai, parādīja, ka mēs paši nosakām savas valsts robežas. Mēs neprasījām brīvību, mēs to paņēmām,” sacīja Levits.

***

Kaljulaida: “Baltijas ceļš” spārnoja daudzas pasaules tautas

“Baltijas ceļš” pirms 30 gadiem deva cerības spārnus daudzām pasaules tautām un rosināja pārmaiņas visā Eiropā, piektdien uzsvērusi Igaunijas prezidente Kersti Kaljulaida, runājot šai gadadienai veltītā ceremonijā Lillī robežpunktā pie Igaunijas un Latvijas robežas.

“Pirms 30 gadiem mēs ar draugiem stāvējām tepat, Lillī, pie Latvijas robežas. Katrs, kas stāvējis “Baltijas ceļā” pats vai dzīvojis tam līdzī televīzijā vai pa radio, atceras, ka cilvēki šai ceļā bija priekā pilni un draudzīgi, un mums vairs nebija bailu varenās imperijas priekšā. Tas bija svarīgākais – mēs bijām gatavi kopīgiem spēkiem un bez bailēm nosargāt savu brīvību. Mēs jau zinājām, ka patiesība ir stiprāka par meliem, un šī izpratne aizslaucīja bailes.” Vienlaikus Kaljulaida atgādināja, ka laikā, kad Igaunijas Tautas fronte, Latvijas Tautas fronte un Lietuvas kustība *Sajūdis* organizēja akciju “Baltijas ceļš”, totālitārais režīms vēl bija pietiekami stiprs.

***

Saeimā svinīgi atklāta “Baltijas ceļa” zāle

Godinot Baltijas ceļa 30. gadadienu, piektdien, 23. augustā, klātesot vairāku valstu parlamentāriešiem, Saeimā svinīgā ceremonijā atklāta Baltijas ceļa zāle.

Uzrunājot klātesošos, Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece (NA) akcentēja, ka akcija *Baltijas ceļš* ir apliecinājums tautas stingrajai gribai, spējai vienoties un īstenot savus mērķus, lai nevardarbīgā pretošanās akcijā iestātos par brīvību. Baltijas ceļa 30. gadadienai veltītajā svinīgajā sarīkojumā piedalījās arī Baltijas Asamblejas (BA) prezidents un Latvijas delegācijas vadītājs Jānis Vucāns (ZZS), BA Igaunijas delegācijas vadītājs Adu Musts un Lietuvas delegācijas vadītājs Valērijs Simuliks.

***

23. augustā plkst. 22 Lucavsalā norisinājās

latviešu pagānmetalla grupas *Skyforger* metalloperas “Kurbads. Kēves dēls” atjaunotais uzvedums,

kas uzskatāms par “Baltijas ceļa” 30. gadadienas kulminācijas pasākumu.

Uzvedums ir pasakas par varonīgo Kurbadu interpretācija, kas vienīgo izrādi piedzīvoja Limbažos 2017. gada vasarā. Atjaunotajā uzvedumā “Kurbads. Kēves dēls” ir divu jaunu skaņdarbu pirmatkaņojumi. Pirms metalloperas izrādes uz skatuves kāpa Igaunijas grupa *Riffarrica* un Lietuvas grupa *Lietis Band*.

***

Baltijas skauti un gaidas nes tālāk “Baltijas ceļa” ideju

Igaunijas, Lietuvas un Latvijas skauti un gaidas radījuši video, veltītu “Baltijas ceļam”, kas bija lielākā nevardarbīgā demonstrācija par Baltijas valstu neatkarību no Padomju Savienības. Tā notika pirms 30 gadiem, 1989. gada 23. augustā. Video tika filmēts 2019. gada jūlijā, Baltijas skautu un gaidu džamborejā (nometnē) “Lēciens”. Tā bija lieliska iespēja Baltijas valstu jauniešiem satikties un nometņot kopā, gūstot neizmirstamu pieredzi. Šāda veida nometnes paver iespējas radīt jaunas draudzības un idejas.

Džamboreja bija kā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas brīvības svinības. Šī ir paaudze, kas dzimusi pēc Baltijas ceļa, uzauguši un dzīvo neatkarīgās un brīvās valstīs. Viņiem rūp Baltijas valstu sadarbība un ilgtspējīga attīstība videi draudzīgā veidā.

***

Baltijas ceļa gadadienā baltieši pulcējās Londonā un Vašingtonā

ASV galvaspilsētā Vašingtonā, sadodoties rokās pie Kapitolijs, atzīmēta Baltijas ceļa trīsdesmitgade. Tikmēr Londonas baltieši tika aicināti doties uz Haidparku, lai pieminētu Baltijas ceļa gadadienu un iepazītu savus Londonas apkārtnē dzīvojošos kaimiņus – Baltijas valstu kopienu pārstāvjus.

Vašingtonā par spīti spēcīgam lietum un, kā to raksturoja paši akcijas dalībnieki – īstiem Baltijas apstākļiem, vairāk nekā 300 cilvēku dziedāja un atcerējās vēsturiskos notikumus. Akciju rīkoja Amerikā dzīvojošo Baltiešu kopienas, vēstniecību pārstāvji, Baltijas atbalsta organizācijas un Komūnisma upuru piemiņas fonds. Cilvēki bija saposušies tautastērpos, rokās turēja Baltijas valstu karogus.

***

Baltijas ceļa 30. gadadienu svin visā pasaulē

No 2019. gada augusta sākuma līdz gada nogalei, lai atgādinātu un aizvien skaidrotu Baltijas ceļa nozīmi Latvijas, Igaunijas un Lietuvas vēsturē starptautiski un lai vēlreiz izceltu Latvijas piederību Eiropai, brīvības akcijas gadadiena tika pieminēta arī daudzviet pasaulē. No ASV, Kanadas līdz pat Indijai, Japānai un Uzbekistānai Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs sadarbībā ar Baltijas valstu pārstāvniecību kolēģiem, vietējam diasporas organizācijām un baltiešu draugiem īsteno plašu akcijas “Baltijas ceļš 30” publiskās diplomātijas programmu. Vašingtonā (ASV) pie Kapitolijs, Kopenhāgenā (Dānija) Lietuvas vārdā nosauktajā laukumā, Tbilisi (Gruzija), Kāslbārā (Īrija), Kijevā (Ukraina) laukumā pie Ukrainas Nacionālā muzeja – rezervāta *Sofya Kievska* tiks veidotas cilvēku ķēdes, bet Oslo (Norvēģija) no Eidsvolas laukuma – izskriets Baltijas ceļš. Savukārt Indijā jau tikusi izveidota ziedu mandala Latvijas, Lietuvas un Igaunijas karogu krāsās.

***

Baltijas ceļu piemin arī baltieši Islandē

23. augusta vakarā Islandes baltieši pulcējās netālu no Reikjavikas, uz tilta starp diviem kontinentiem jeb tektonisko plātņu saskares vietā, lai pieminētu Baltijas ceļa 30 gadu jubileju.

Cilvēki līdzī bija ņēmuši savu valstu karogus un plkst. 19 sadevās rokās, godinot vēsturisko notikumu pirms 30 gadiem.

***

Daudzina Baltijas ceļu 3x3 saietā Īrijā

Baltijas ceļa piemiņas pasākumi 23. augustā notika arī 3x3 saietā Īrijā.

Šoreiz tas noritēja Īrijas pilsētā Kāslbārā, atpūtas centrā *Lough Lannagh*.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

***

Fotografijas par Baltijas ceļa norisi

Akcijas laikā Latvijas Nacionālais vēstures muzejs (LNVM) saņēmis aptuveni 200 fotografijas, kurās dokumentēta Baltijas ceļa norise. Kā aģentūru LETA informēja LNVM pārstāve Astrīda Burbicka, akcijas laikā no 6. līdz 23. augustam muzeja vietnē Gadsimta albums papildināta ar 213 jauniem attēliem, no kuriem 200 bija uzņemti tieši 1989. gada 23. augusta akcijas laikā.

Pirmā fotogrāfija tika iesūtīta jau 6. augustā. Tā gan nebija no Baltijas ceļa norises, bet atspoguļoja Tautas frontes Madonas nodaļas dibināšanu. 7. augustā tika iesūtīti pirmie Baltijas ceļa fotoattēli, kurū autors bija Jānis Kazaks. Visvairāk fotogrāfiju – kopumā 117 – iesūtīts par Baltijas ceļa posmu no Rīgas uz Igaunijas pusi, tostarp skati no Pleskavas šosejas, Cēsīm, Valmieras un Rencēniem. No Rīgas-Grenctāles šosejas iesūtītas 62 fotografijas, visvairāk no Bauskas, Ķekavas un Iecavas. Baltijas ceļš Rīgā redzams 16 iesūtītajās fotogrāfijās. Trīs no saņemtajām fotogrāfijām tapušas ārpus Latvijas teritorijas – Baltijas ceļā pie Viļņas, bet vēl četrus uzņemšanas vieta nav zināma.

***

Starptautiska konference "Baltijas ceļš. Turpinājums"

22. augustā Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē, svinot akcijas "Baltijas ceļš" 30. gadadienu, notika starptautiska konference "Baltijas ceļš. Turpinājums". Konference atgādināja par 80 gadiem kopš Molotova-Ribentropa pakta un tā slepeno protokolu noslēgšanas. Konferencē pirmajā daļā tika referēts par nozīmi, kāda Baltijas nāciju neatkarības atgūšanas cīņā bija Molotova-Ribentropa pakta un tā slepeno protokolu atzīšanai par spēkā neesošiem kopš parakstīšanas brīža, kā arī par to, kāpēc vēl 50 gadus kopš pakta parakstīšanas dokumenti tika rūpīgi slēpti un kā tos izdevās atrast. Konferencē otrajā daļā pārstāvi no Baltijas valstīm, kā arī no Čehijas, Vācijas un Polijas analizēja pagājušā gadsimta astoņdesmito gadu demokrātiskās revolūcijas Austrumu un Centrāleiropā, to mijiedarbību un Baltijas ceļa vietu un lomu šajos notikumos.

Konferencē trešajā daļā, kurā uzstājās politiķi, mākslinieki un politikas analīzētāji, bija veltīta pārdomām par izaicinājumiem, kādi pastāv demokrātijai 21. gadsimtā, par pilsoniskās aktivitātes formām un ietekmi šodien, kā arī veidiem, kā stiprināt liberāli demokrātiskās vērtības.

"Baltijas ceļš" bija politiska inovācija, kas iepriekš nebija mēģināta. Tās rezultātā mēs šodien atrodamies šeit, konferencē, brīvā un neatkarīgā Latvijā, uzrunājot klātesošos, sacīja Valsts prezidents Egils Levits.

Prezidents norādīja, ka baltiešiem bija skaidrs mērķis atjaunot vēsturisko taisnīgumu un iegūt neatkarību. Griba bija negrozāma. Pēc akcijas "Baltijas ceļš" pasaule iepazīta baltiešus no jauna. Akcija

sāka drupināt dzelzs priekškaru. Baltijas ceļš bija mūsu atgriešanās ceļš Eiropā," sacīja prezidents. Baltijas ceļš iezīmēja arī padomju totalitārā režīma sabrukuma sākumu. Lai gan bija mēģinājumi kustību likvidēt, padomju totalitārais režīms nebija tik spēcīgs. Baltijas ceļš nesa līdzīgu Eiropas uzvaras gājieni, ko simboliski iezīmēja Berlīnes mūra krišana. "Starptautiskajās tiesībās balstīta Eiropa bija mūsu pārliecība toreiz, tā ir mūsu pārliecība arī šodien un tik ilgi, kamēr pastāvēs brīvā Latvija un Eiropa. Toreiz mēs izcīnījām neatkarību, bet demokrācija ir jāaizstāv pastāvīgi, arī šodien, stājoties pretim jauniem izaicinājumiem," pastāstīja prezidents.

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (JV) pastāstīja, ka konference pulcējusi kopā ne tikai tāpēc, lai kavētos atmiņās, bet arī tāpēc, lai runātu par to, ko darīt tālāk, lai "Baltijas ceļā" izvirzītie ideāli dzīvotu ne tikai Baltijas valstīs, bet arī visā Eiropā. "Mums var šķist, ka tas bija laiks pilns romantikas, ka neatkarība un brīvība vienkārši iekrita rokās. Toreiz gaisotne bija daudz draudīgāka," sacīja ministrs. Atgūstot neatkarību, neviens nedomāja, ka notiks zināms vēstures atkārtojums, sacīja Rinkēvičs, norādot, ka Eiropu atkal daļa ietekmes sfērās, okupē un anektē valstu teritorijas. Ministrs pastāstīja, ka būtu jāveido Baltijas valstu drošības politika, lai atgādinātu par Molotova-Ribentropa pakta nelikumību, ko Krievija vēlas attaisnot.

Konferencē atklāšanā piedalījās arī kultūras ministrs Nauris Puntulis (VL/TB/LNNK). Viņš sacīja, ka 23. augusts Latvijas vēsturē ir robežlīnija. "1939. gada 23. augustā divas lielvaras izlēma Baltijas valstu likteni. Turpmākie 50 gadi Baltijas tautām kļuva par represiju, ciešanu un pazemojumu laiku ar ierobežotām iespējām pašiem veidot savu vēsturi. 1989. gada 23. augustā divi miljoni Baltijas valstu iedzīvotāju vienoties līdz šim pasaules vēsturē nepieredzētā akcijā – "Baltijas ceļš", kas caurvija un savienoja Latviju, Lietuvu, Igauniju," sacīja Puntulis. Tāpat ministrs sacīja, ka daudziem cilvēkiem "Baltijas ceļš" bija arī ļoti personiska robežlīnija. Cilvēki sāka saprast personiskās izvēles un līdzdalības nozīmīgumu. "Tajā politiski un emocionāli tik intensīvajā laikā daudzi cilvēki spēka gados pirmo reizi noticeja, ka viņu balss, viņu līdzdalība var kaut ko ietekmēt, noticeja, ka ir iespējama neatkarīga, demokrātiska Latvijas valsts ar saviem mērķiem un ideāliem," pavēstīja Puntulis. Ministrs puda pārliecību, ka gan "Baltijas ceļā" jubilejas svinēšana, gan konference atgādinās eiropiešiem par idejas, solidaritātes un līdzdalības spēku.

Konferencē piedalījās bijušais Zviedrijas premjērministrs Karls Bilts, kurš bija aicināts izteikties

par temu "Eiropa pēc Baltijas ceļa. 21. gadsimta demokrātijas izaicinājumi un iespējas". Uzrunu teica Latvijas Tautas frontes pirmais priekšsēdis Dainis Īvāns, Tartu universitātes profesors Lauri Melkso un laikraksta *Welt/Welt am Sonntag* žurnālists Richards Hercingers. Īpašā videosveicienā konferencē dalībniekus uzrunāja Vācijas kanclere Angela Merkele.

Paneldiskusijā "Nacionāli demokrātiskās revolūcijas Baltijā, Austrumeiropā un Centrāleiropā" viedokļiem apmainījās bijušais Igaunijas Republikas ārlietu ministrs Trivimi Velliste, Konrāda Adenauera fonda valdes locekle, bijusī Vācijas Demokrātiskās Republikas opozīcijas kustības locekle Hildigunde Noiberte, Prāgas Kārļa Universitātes profesors Luboš Švecs, bijušais Lietuvas premjērministrs Aleksandrs Abišala un bijušais Polijas vēstnieks Latvijā Ježijs Mareks Novakovskis.

***

Piecu valstu kopīgs paziņojums Molotova-Ribentropa pakta parakstīšanas 80. gadadienā

23. augustā aprit 80 gadu, kopš Padomju Savienība un nacistiskā Vācija parakstīja Molotova-Ribentropa pakta, kas izraisīja Otro pasaules karu un nolēma pusi Eiropas vairākas desmitgades ilgam postam. Ar pakta slepeno protokolu Austrumeiropu sadalīja ietekmes sfērās. Tāpēc šajā dienā, ko Eiropas Parlaments pasludinājis par visu totalitāro un autoritatīvo režīmu upuru Eiropas atceres dienu, mēs pieminam visus tos, kurū nāve un izpostītā dzīve bija nacistisma un staļinisma ideoloģijas ietekmē veikto noziegumu sekas. Sāpes un netaisnība nekad nenogrims aizmirstībā. Mēs atcerēsimies. Atcerēdamies un pieminēdami pagātnes šausmas, mēs gūstam zināšanas un spēku noraidīt tos, kuri tiecas atdzīvināt šīs ideoloģijas vai attaisnot šo ideoloģiju noziegumus un vainu. Upuru piemiņa mudina mūs nostiprināt vēsturisko taisnīgumu, turpinot izpēti un plašāk informējot sabiedrību par totalitārisma mantojumu Eiropas kontinentā. Mēs aicinām visu Eiropas valstu valdības sniegt morālu un materiālu atbalstu pašlaik notiekošajai totalitāro režīmu vēsturiskai izmeklēšanai. Darbojoties saskaņoti, mēs varam efektīvāk vērsties pret informācijas kampaņām un mēģinājumiem manipulēt ar vēsturiskiem faktiem.

Pēc vairākām totalitārisma varas desmitgadēm mūsu valstis ir atdzimušas kā brīvas un demokrātiskas nācijas. Pirms trīsdesmit gadiem mūsu tautas sāka demokrātiskās pārmaiņas, kas beidzot ļāva tām kā līdztiesīgām un aktīvām dalībvalstīm iekļauties Eiropas Savienībā. Mūsu valstis ir apņēmības pilnas turpināt sadarbību ar partneriem Eiropā un visā pasaulē, lai pagātnes šausmas vairs nekad neatkārtotos.

Kopīgo paziņojumu parakstījuši: Igaunijas ārlietu ministrs Urmas Reinsalu (*Urmass Reinsalu*), Latvijas ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, Lietuvas ārlietu ministrs Lins Linkevičs (*Linas Linkevičius*), Polijas ārlietu ministrs Jaceks Čaputovičs (*Jacek Czaputowicz*), Ru-

VĒSTNICĪBU ZIŅAS

LIELBRITANIJA. Vēstniecība aicināja pieminēt Baltijas ceļa 30. gadadienu un iepazīt kaimiņus – Baltijas valstu kopienu pārstāvjus 24. augustā, plkst. 12 Haidparkā, Londonā. Lielbritānijas baltieši "Baltijas ceļa" jubileju svinēja kopīgā piknikā Haidparkā. Dalībnieki tika aicināt ņemt līdzi gardumus kopīgam piknika galdam.

NORVĒGIJA. 23. augustā Oslo trīs Baltijas valstis ar kopīgu sarīkojumu programmu atzīmēja "Baltijas ceļa" 30. gadadienu. Pasākumu programma tika atklāta ar Latvijas, Lietuvas un Igaunijas vēstniecību un kopienu atceras pasākumu Eidsvola laukumā Oslo pilsētas centrā. Ievadvārdus teica Norvēģijas parlamenta prezidente Tūne Troena, kuŗa apsveica ar "Baltijas ceļa" 30. gadadienu un atzīmēja, ka Norvēģija bijusi viena no pirmajām, kas atbalstījusi Baltijas valstu neatkarības atgūšanas centienus, atzīmējot demokrātijas un brīvības nozīmi arī mūsdienās pasaulē. Klātesošos uzrunāja arī Lietuvas vēstnieks Jons Paslauskis, Igaunijas vēstniece Janne Jēsāre-Rūsalu un Latvijas vēstniece Norvēģijā Judīte Dobeļe.

IGAUNIJA. Svinot vēsturiskās akcijas *Baltijas ceļš* 30. gadadienu, 23. augustā Tallinā notika Baltijas ceļa atceres sarīkojumi, ko rīkoja Igaunijas Tautas frontes muzejs sadarbībā ar Latvijas vēstniecību Igaunijā, Lietuvas vēstniecību Igaunijā un Tallinas domi. Visas dienas gaŗumā Tallinas Brīvības laukumā tika organizētas Baltijas ceļa tematikai veltītas diskusijas, vēstures liecību prezentācijas, mūzikas priekšnesumi un viktorīnas. Laukumā uzstādītajā Vēstures teltī apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar Baltijas ceļa vēsturiskajiem dokumentiem, fotogrāfijām un videomateriāliem, tostarp, Latvijas fotogrāfu Ulda Briēža, Imanta Prēdeļa un Vitālija Stipnieka uzņemtajām Baltijas ceļa fotogrāfijām. 23. augustā, pieminot Molotova – Ribentropa pakta parakstīšanu un atzīmējot Baltijas ceļa 30. gadadienu, Latvijas vēstnieks Raimonds Jansons teica uzrunu Igaunijas Tieslietu ministrijas rīkotā atceres pasākumā Komūnisma upuru piemiņas memoriālā Tallinā.

POLIJA. 21. augustā Varšavā Polijas Tautas piemiņas institūta Izglītības centrā (*Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN, Ul. Marszałkowska 21/25, Warszawa*) notika Baltijas ceļa 30. gadadienai veltīts svinīgs sarīkojums, ko kopīgi organizēja Latvijas, Lietuvas un Igaunijas vēstniecības Polijā, Latvijas Nacionālais arhīvs un Polijas Tautas piemiņas institūts. No Latvijas puses sarīkojuma viesus uzrunāja Latvijas vēstnieks Polijā Edgars Bondars un Latvijas Nacionālā arhīva direktore Māra Sprūdža. Pieminot Baltijas ceļa 30. gadskārtu, tika uzsvērtā nevardarbīgās akcijas loma Baltijas valstu suverenitātes atjaunošanā, kā arī tautu ciešā sadarbība cīņā par brīvību un neatkarību. Piemiņas sarīkojumu apmeklēja diplomātiskā korpusa pārstāvi, institūta darbinieki, diasporas pārstāvi un citi interesenti.

ČEHIJA. 21. augustā Latvijas vēstniece Gunta Pastore tikās ar Čehijas aizsardzības ministru Ļubomiru Metnaru. Pārrunāti tika aktuālie NATO un ES jautājumi, kā arī Latvijas – Čehijas divpusējā sadarbībā drošības un aizsardzības jomā.

Vēstniece puda gandarījumu par Latvijas un Čehijas ciešo sadarbību NATO līmenī. Uzsvērtā NATO paplašinātās klātbūtnes (eFP) lomu Baltijas drošībā, vēstniece pateicās Čehijai par tās dalību NATO kaujas grupā Latvijā. Čehu karavīru iesaiste NATO kaujas grupā ir nozīmīgs solidaritātes apliecinājums.

mānijas ārlietu ministre Ramona Nikola Manesku (*Ramona-Nicole Mănescu*)

***

Izstāda publiskai apskatei Molotova-Ribentropa pakta oriģināls

Krievijas valsts arhīvā atklāta izstāde "1939. Otrā pasaules kara sākums". Tās galvenie eksponāti ir PSRS un nacistiskās Vācijas neuzbrukšanas līguma jeb tā dēvētā Molotova-Ribentropa pakta un tā slepeno protokolu oriģināli, vēstī Igaunijas sabiedriskā raidorganizācija ERR. Pēc Otrā pasaules kara Maskava ilgstoši noliedza slepeno protokolu pastāvēšanu, lai gan to saturs sen bija zināms visai pasaulei. Tikai pavisam neilgi pirms sava sabrukuma PSRS atzina šo noziedzīgo dokumentu esamību. Taču šī ir pirmā reize, kad šo dokumentu oriģināli izstādīti publiskai apskatei. "Domāju, to vajadzēja izdarīt pirms desmit gadiem. Bija iespēja to izdarīt jau tad, un godīgi sakot, man tas nav saprotams," atzinis vēsturnieks un Mas-

kavas Vēsturiskās atmiņas fonda direktors Aleksandrs Djukovs, piebilstot, ka tomēr "labāk vēlāk nekā nekad".

***

Ar lāpām rokās dodas apskriet Latvijas valsts robežu

Šis ir Simtgades gads vairākiem valsts aizsardzības dienestiem, bez kuriem neatkarīga Latvija nevarētu pastāvēt. Tāda ir arī Valsts robežsardze, kuŗa savu simtgadi ar dažādiem pasākumiem atzīmē visu gađu.

Svinīgā lāpu skrējiens "Apkārt Latvijai" atklāšanas pasākums Rīgas Brāļu kapos. Ar 1992. gada skrējienu lāpu no Mūžīgās uguns tiek aizdegta skrējiens dalībnieku lāpas // Foto: LETA

Ziņas sakopojis
P. KARLSONS

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

Brīdī, kad grasos jau pabeigt šo rakstu par dažiem Otrā pasaules kara aspektiem, mani pārsteidz ziņa par Francijas prezidenta Emanuela Makrona izteicienu, kas lasāmi viņa *feisbukā*. Pirms 26. augustā paredzētās tikšanās ar Putinu savā vasaras rezidencē Makrons, kurš bija izpelnījies atzinību kā Eiropas Savienības spēka un vienotības aizstāvis kopsoli ar Vācijas kancleri Angelu Merkeli, pēkšņi sācis spriedelēt par “Eiropu no Lisabonas līdz Vladivostokai”, uzsverot, ka Krievija esot “viscaur eiropiska valsts” un ka esot jāsekmē “uzticība” starp Eiropas Savienību un Krieviju. Vai tik te nebriest tāds kā “Makrona-Putina pakts”, kas vieš nelabas atmiņas? Prātā nāk cits Francijas prezidents – Šarls de Golls, kurš “izvilka” Franciju no

NATO alianses militārās struktūras, atstājot tikai politisko, un savā rusofilijā allaž runāja nevis par PSRS, bet konsekventi par Krieviju.

Atgriežos pie šī raksta iecerētās temas.

Pirms 80 gadiem – 1939. gada 1. septembrī – Lielvācijas kara spēks no trim pusēm – ziemeļiem, rietumiem, dienvidiem – iebruka Polijā, un 3. septembrī Anglija un Francija pieteica Vācijai karu. 17. septembrī padomju karaspēks iebruka Polijā no austrumiem. Kāpēc Anglija un Francija, būdamas Polijas drošības garantī, nepieteica karu arī Padomju Savienībai? Pēc loģikas, vērsoties pret agresoriem, tas tam būtu jādara. Šis aspekts arī vēl tagad, pēc 80 gadiem, rada izbrīnu.

1939. gada vasarā, kā zinām, Anglijas un Francijas pilnvarnieki veda Maskavā nesteidzīgas sarunas ar Kremli par kopīgiem pasākumiem, kas būtu jāveic, atvairot Vācijas turpmāku agresiju Eiropā. Kā mēdz teikt, “padomju puse”, ņemot vērā to, ka Padomju Savienībai nav kopīgas robežas ar Vāciju, izvirzīja noteikumu: tā nāks palīgā “Rietumu demokratijām” cīņā pret agresorvalsti Vāciju, ja Polija atļaus padomju karaspēkam virzīties caur Polijas teritoriju, atbalstot Angliju un Franciju no austrumiem. Polijas valdība šo prasību kategoriski noraidīja, apzinoties, ka, ielaižot savā zemē kaut nelielu Sarkanarmijas kontingentu, tā izdarītu politisku pašnāvību.

Sarunas izčabēja, jo Staļins zaudēja interesi... Pēc dažām

dienām lidmašīna ar Ribentropu izlidoja no Tempelhofas lidostas un piezemējās Vnukovas lidostā, un oktobrī, t. s. bazu līgumi, ko Staļins uzspieda Baltijas valstīm, parādīja, cik pamatots vasarā bija Polijas atteikums.

1940. gada novembrī Molotovs devās uz Berlīni, sarokojās ar Hitleru un Himleru, un notika, var teikt, pēdējā kaulēšanās. Kremlim dāvāja “brīvu ceļu” uz dienvidiem, Indijas virzienā, bet Staļins tīkoja pēc Bulgārijas, Rumānijas ar tās naftas laukiem, pēc Dienvidslāvijas, un Hitleris nolēma, ka spēle jāizbeidz un parakstīja pavēli – ievadīt priekšdarbus “Barbarossa” plāna īstenošanai.

1941. gada 22. jūnijā sākas vācu-padomju karš, un piekritu prof. Andrejam Zubovam, kurš

fundamentālajā “Krievijas vēsturē”, kurā viņš rediģēja, terminu “Lielais Tēvijas karš” atvietoja ar terminu “vācu-padomju karš”.

Vācu-padomju karš sākās 1941. gada 22. jūnijā un bija divu brutālu totalitāru lielvalstu cīņa uz dzīvību un nāvi un noslēdzas 1945. gada 8. maijā Berlīnes drupās. Čerčilam bija taisnība, kad viņš teica, ka gatavs sadarboties ar pašu velnu, lai tik pieveiktu hitlerisko Vāciju. Tas “velns”, upurējot kādus 20 miljonus cilvēku, pacēla sarkano karogu virs reichstāga, un nevar zināt – ja Rietumu sabiedrotie nebūtu desantējušies Normandijā 1944. gada jūnijā, Staļina divīzijas saņemtu Lamanšu. Eiropa austrumos no Elbas upes jau bija “iztirgota” Staļinam.

Makrona flirts ar Putinu pirms Otrā pasaules kara gadskārtas

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

KĀRLIS STREIPS

Nē, nē, šis nedēļas komentārs nebūs par kāda ļaundara pastrādātu uzbrukumu vai citu noziegumu! Sākumam izmantošu aforismu no Padomju Savienībā dzimušā dzejnieka un rakstnieka Josifa Brodskā: “Ir ļaunāki noziegumi par grāmatu sadedzināšanu. Piemēram – to nelasīšana.” To minu tāpēc, ka arī šonedēļ svina kārtējā simtgade, par kuru rakstīt, – 29. augustā būs Latvijas nacionālās bibliotēkas (LNB) simtgade. Latvijas Ministru kabinets jau bija pieņēmis lēmumu par valsts bibliotēkas dibināšanu, un Latvijas Nacionālā bibliotēka tika nodibināta. Jaunajai bibliotēkai ierādītas telpas Lielajā Jaunajā ielā 26, Vecrīgā. 1923. gadā tā pārsaukta par Jaunielu. Pati bibliotēka, kā zināms, 2015. gadā pārcēlās uz jaunu būvi Pārdaugavā, uz Gaismas pili. Okupācijas laikā tolaik Latvijas PSR Valsts bibliotēka atradās vairākās telpās – Torņu ielā, divās mājās Jaunielā, Arsenāla ielā un Mazajā Pils ielā. Galvenā ēka atradās tā dēvētajā Pionieru laukumā, mājā, kur mūsdienās ir Literatūras un mūzikas muzejs, bet 1956. gadā bibliotēkas centrāle pārcēla uz Krišjāņa Barona ielu 14. No turienes 2014. gadā cilvēki sastājās ķēdē, kas stiepās visu ceļu uz jauno celtni Pārdaugavā un no rokas rokā pārcēla grāmatas. Pati vecā ēka nu pārtapusi par dzīvokļu namu ar nosaukumu “Bibliotēkas nams”. Jauno īpašnieku pieteikumā rakstīts: “Savulaik banka, savulaik vieta grezniem restorāniem, avižu un žurnālu redakcijām, savulaik mājvieta Latvijas Nacionālajai bibliotēkai. 1910. gadā būvētā neoklasicisma ēka ir ieguvusi jaunu elpu kā dzīvokļu projekts.”

Pirmās brīvvalsts laikā bibliotēka attīstījās ļoti ātri. 1920. gadā valdība pieņēma noteikumus par tā dēvēto obligāto iespieddarbu eksemplāru, kas nozīmēja, ka no katras grāmatas, žurnāla vai cita iespieddarba viens eksemplārs bija jānogādā bibliotēkā. Minētā gada beigās Ministru kabinets izdeva rīkojumu, kas ļāva ievest grāmatas un kolekcijas no ārvalstīm bez muitas maksājumiem. Tā gada beigās krājumā bija aptuveni 250 000 vienību. Nākamajā gadā bibliotēka izdeva pirmo iespiesto rakstu bibliografisko rādītāju, – “Latviešu zinātne un literatūra.” Nākamajos gados LNB ieviesa starpbibliotēku abonementu sistēmu, pievienojās starptautiskajai Briseles konvencijai par starptautisku zinātnisku darbu un literāru izdevumu apmaiņu. Pakāpeniski bibliotēka sāka izdot retrospektīvus bibliografiskos rādītājus, un brīvvalsts laikā iznāca astoņi sējumi, kuŗos aptverts laika posms no 1763. līdz 1907. gadam. Lielu darbu šajā procesā veica literāts un bibliografs Augusts Ģinters, tik lielu un nozīmīgu, ka profesionālu aprindās minētās grāmatas pazīstamas kā “Ģintera rādītājs.” Un 1928. gadā pirmoreiz izskanēja doma par jaunas bibliotēkas ēkas celtniecību, jo jau tobrīd bibliotēkas krājumi bija pārāk lieli, lai ietilptu esošajās telpās. Bija jāpaiet “tikai” 86 gadiem, pirms jaunā bibliotēkas ēka tika nodota lietošanā.

Nacistu okupācijas laikā Latvijas PSR Valsts bibliotēka kļuva par Vācijas Zemes bibliotēkas sastāvdaļu. Atjaunojoties boļševiku okupācijai, bibliotēkā atjaunots bezmaksas obligātā eksemplāra

princips, šoreiz ne tikai no Latvijas, bet no visas PSRS. Viens agrīns darbiņš bija izveidot tā dēvēto Speciāli glabājamās literatūras nodaļu jeb “specfondu” – tādas literatūras nodaļu, kuŗa nebija pieejama visiem, jo tā skaitījās “pretpadomju” vai “novecojusi” literatūra. Aizliegtas grāmatas bija arī pirmskara Latvijā un it īpaši Kārļa Ulmaņa autoritāras valdības laikā, taču Padomju savienībā tas bija process, kas uzņēma pilnus apgriezienus, to starp gandrīz pilnībā aizliedzot trimdas rakstnieku daiļdarbu ieviešanu Latvijā. Informācijas ierobežošanas atcelšana sākās tikai 1988. gadā, un arī tad nepilnīgi. Tā dēvētais specfonds beidzot likvidēts 1990. gadā.

Ar to, protams, nav teikts, ka bibliotēkas attīstība padomju laikā pilnībā apstājās. Bibliotēkā tika rīkoti dažādi semināri, konferences, izveidotas jaunas nodaļas. 1983. gadā atvērta fondu restaurēšanas un higiēnas sektors, kas vēlāk kļuva par Restaurācijas nodaļu. Par procesu efektivitāti Padomju savienībā, savukārt, varam spriest no fakta, ka 1971. gadā sākts darbs pie latviešu seniespiedumu (1525-1855) kataloga sastādīšanas. Darbs pie tā tika pabeigts ... 2000. gadā, tāpat dekādi pēc valsts neatkarības atjaunošanas.

1988. gadā Padomju Latvijas Ministru padome pieņēma lēmumu par jaunas bibliotēkas celtniecību, un nākamajā gadā ASV dzīvojošais arhitekts Gunārs Birkerts sāka darbu pie ēkas arhitektoniskās koncepcijas. Aplikcinot, ka arī demokrātiskā valstī politiķi prot stiept gumiju, Saeima likumu par LNB būv-

niecību pieņēma tikai 2002. gadā. 2004. gadā valsts sāka atpirkt īpašumus būvlaukuma izveidošanai. Fizisks darbs pie jaunās ēkas celtniecības sākās 2008. gadā, gadu pirms LNB 90. jubilejas. 2011. gadā nosvinēti spēru svētki, un 2014. gadā Gaismas pils atvērta apmeklētājiem. Drīz pēc tam, 2015. gadā, Latvija bija Eiropas savienības Padomes prezidējošā valsts, un centrāle tam visam bija tieši LNB. Apmeklētājiem nācās bibliotēkā iekļūt pa sētas puses durvīm, un vairāki stāvi bija pilnībā slēgti.

Par Gaismas pils siluetu domas, kā zināms, dalās. Manuprāt, tā ir skaista celtnē, lai gan – es noteikti negribētu būt atbildīgais par logu mazgāšanu. Un tā ir sanācis, ka tieši patlaban ar LNB es veidoju jaunas “attiecības” – tā kā esmu nolēmis pārcelties uz pieticīgāku mājokli, ziedošu lielu vairumu no daudziem simtiem grāmatu,

ko aizvadītajā ceturtdaļgadsimtā esmu sakrājis. Paturēšu sevišķi miļas grāmatas. Lasītājs esmu bijis visa mūža garumā. Mamma man iemācīja lasīt jau divu gadu vecumā. Lasīju Jāņa Širmaņa, Annas Brigaderes, Jāņa Jaunsudrabiņa darbus. Vēlāk Aleksandra Grīna un visvairāk – Anslava Eglīša darbus. Grāmatas manā dzīvoklī lielākoties ir angļu valodā, ceru krietni paplašināt Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumus tieši tajā. Un, ja kādas no ziedotajām grāmatām pietrūks, zinu, ka varēšu doties uz bibliotēku, to aizņemt un pēcāk atkal atdot. Neesmu no tiem, kas ciena elektronisko grāmatu lasīšanu, man patīk gluži fiziski turēt rokas, šķirstīt, pārlapot. Tā tas būs līdz mūža galam, un tāpēc nūdien priecājos par jauno Gaismas pili Pārdaugavā. Daudz tai laimes simtgadē un saules mūžu turpmāk!

Ļaunāks noziegums

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502
marketing@leta.lv
+371 – 672 225 09
www.leta.lv

Brīvības ceļš nekad nebeidzas

Eiropas Komisijas Ģenerāldirektorāta angļu tulkotāju nodaļas vadītāja Valda Liepiņa intervijā Sallijai Benfeldei

Kad Latvijas Tautas frontes (LTF) Austrālijas nodaļu pārdēvēja par Austrālijas latviešu biedrību Melburnā, Valda bija tās vadītāja līdz 1997. gadam. Deviņdesmitajos gados viņa organizēja humanitāro palīdzību Latvijai. No 1989. līdz – 1991. gadam organizēja Melburnas baltiešu demonstrācijas, atbalstot Baltijas valstu neatkarības centienus 14. jūnija piemiņas sarīkojumus. 1991. gada augustā kopā ar Austrālijas politiķiem Viktoru Pertonu (*Victor Perton*) un Džimu Šortu (*Jim Short*) apelēja pie Austrālijas premjerministra Boba Hoka (*Bob Hawke*), lai atzīst Baltijas valstu neatkarību. Austrālija bija septītā valsts, kas atzina Latvijas neatkarību (1991. gada 26. augustā).

Kopš 2006. gada viņa ir aktīva Luksemburgas latviešu diasporas dalībniece, 2019. gadā saņēma Latvijas Ārlietu ministrijas Atzinības rakstu. Ir biedrības *Laiks-BL* pārstāve Diasporas padomē, bet Valdas sabiedrisko darbu saraksts ir daudz garāks nekā šeit pieminētie.

1997. gadā Valdai Liepiņai piešķīra Triju Zvaigžņu ordeņa zelta goda zīmi.

Vai Austrālijā astoņdesmitajos gados bija viegli uzzināt par to, kas notiek Latvijā?

Nebija viegli, daudz uzzinājām no radio *Brīvā Eiropa* un *Amerikas Balss*. Sidneijā bija cilvēks, kurš pārrakstīja visus tekstus no šīm raidstacijām, mēs tos izmantojām kā ziņu avotu. Tobrīd mums vēl nebija tiešo kontaktu ar Latvijas Tautas frontes cilvēkiem – tie izveidojās vēlāk –, bet bijām uzzinājuši, ka notiks Baltijas ceļš. Austrālijā katru gadu 23. augustā rīkojam demonstrācijas vai akcijas. Pirmajos gados mums bija vairāki kopīgi piemiņas sarīkojumi latviešiem, vēlāk arī baltiešiem, astoņdesmitajos gados organizējām vairāk uz āru vērstus pasākumus, un no 1987. gada katru gadu 23. augustā bija lielāki pasākumi, lai arī plašāka sabiedrība uzzinātu, ko nozīmē 23. augusts un kāpēc tas mums ir svarīgs datums. Te varbūt maza būtiska atkāpe. Proti, 1974. gadā Austrālijas valdība slepeni bija pieņēmusi lēmumu, ka atzīst Baltijas valstu inkorporāciju *de jure*. Mēs par to uzzinājām, un Austrālijā sākās lielas demonstrācijas – tas bija viens no pagrieziena punktiem Baltijas politikā ne tikai Austrālijā, bet arī visā pasaulē. Eiropā, bet it īpaši Amerikā, baltieši kļuva ļoti aktīvi, Austrālijas valdība to nebija gaidījusi. Melburnā notika *Dāmu gājiens* desmit kilometru garumā, no latviešu nama līdz Lietuvišu namam. Mūsu nodoms bija parādīt, ka sievietes nevardarbīgā veidā protestē pret Baltijas valstu iekļaušanu Padomju Savienībā *de jure*. *Dāmu gājiens* parādīja, ka mūsu balsis tiek saudzirdētas, un tas stiprināja mūsu pārliecību. Protams, demonstrācijas mēs rīkojam ļoti uzmanīgi, vienmēr no pilsētas valdes bija jāpieprasa atļaujas un gājiens tika rīkots policistu pārraudzībā – zīmīgi, ka tajā dienā mums nozīmēja tikai policistes.

Vai kāds no Austrālijas latviešiem piedalījās arī LTF dibināšanas kongresā 1988. gadā Rīgā?

Milzīgā attāluma pēc nebijām plānojuši braukt. Es pati pirmo reizi biju Latvijā 1977. gadā, arī 1979. un 1981. gadā. Bet Anita Andersone no Melburnas ar savu vīru austrālieti, kurš bija Augstākās tiesas tiesnesis, 1989. gadā viesojās Latvijā, un viņi tikās ar Jāni Jurkānu, kurš mudināja dibināt Tautas frontes nodaļu Austrālijā.

No sākuma dibinājām atbalsta grupu, bet 1989. gada beigās uz Austrāliju atbrauca Dainis Ivāns, un tad nolēmām dibināt Tautas frontes nodaļu. Mani izvirzīja kā tādu “lokomotīvi”, bet nevaru teikt, ka nebija pretestības tam, ka kļūstu par nodaļas vadītāju. Daudzos bija liela skepse, man vēl vilcās līdzī tāda “sarkana aste” – es esot komuniste, jo 1975. gadā Beļģijā biju piedalījies Vispasaules latviešu jaunatnes kongresā un pēc tam biju braukusi arī uz Latviju, kur iepazīnos ar ļoti latviskiem un patriotiskiem jauniešiem. Gados vecākie latvieši, it sevišķi Daugavas Vanagi, tolaik negribēja ticēt, ka Latvijā vēl ir patriotiski jaunieši – laikam jau bija bail, ka mūsu smadzenes ir “izskalotas”. Kādus astoņus gadus aizgāju no latviešiem. Pēc kāda laika tā komunistu birka pazuda, kad redzēja, cik daudz LTF izdara, ka Latvijā viss notiek. Cilvēki pamazām sāka saprast, ka laiks savus aizspriedumus nolikt malā.

Vēl jāteic, ka sazināties ar Latviju tolaik bija grūti, nevarēja tā vienkārši sazināties, tas bija praktiski neiespējami, jo sakari gāja caur Maskavu, tāpat kā sazināties ar faksu palīdzību. Man izdevās nodibināt sakarus ar telefaksa palīdzību ar laikrakstu *Padomju Jaunatne*. Kad deviņdesmitajā gadā biju Latvijā uz Dziesmu svētkiem, satikos ar Tautas frontes vadību un mēs sarunājām, ka sazināsimies pa telefaksu. Tobrīd nenojautām, cik šie telefaksa sakari būs liktenīgi, jo deviņdesmit pirmā gada janvārī man visas ziņas no Latvijas nāca pa telefaksu. Kad augusta puča laikā visi sakari bija nogriez-

Valda LTF kongresā 1991. gadā

ti, telefakss vēl darbojās. Uz Austrāliju man sūtīja ziņas no Tautas frontes, un Mārtiņš Virsis, ar kuŗu biju sazinājusies un kuŗš tobrīd bija vēstnieks Zviedrijā, man lūdza tās pārsūtīt. Tobrīd isākais ceļš ziņām no Latvijas uz Zviedriju bija caur Austrāliju!

Kāds bija 23. augusts Austrālijā?

1989. gadā bija gājiens no laukuma pilsētas centrā uz Parlamentu, mēs arī sādēvāmies rokās un izveidojām cilvēku ķēdi, dziedājām tautasdziesmas. Vietējie laikraksti to ļoti daudz aprakstīja. 1991. gada 23. augustā – pēc lēmuma par Latvijas neatkarību *de facto* – tik un tā rīkojam gājienu un daudzi zvanīja un jautāja, vai notiks. Austrālija vēl nebija atzīnusi Baltijas valstu *de facto* neatkarību, tāpat darbs vēl nebija galā.

Kādēļ vienmēr tik daudz esat darījusi sabiedriskos darbus? Šodien cilvēki bieži vien vispirms jautā, cik viņiem par padarīto samaksās, bet jūs joprojām tos darāt daudz.

Citādi nevar. Ja tic Latvijas attīstībai un nākotnei, tad ir jādod no sevis. Brīvība un neatkarība nav nekas tāds, ko vienreiz iedod uz mūžību. Mana vectēva māsu un vīru ar diviem maziem bērniem – mazākajam 14. jūnijā bija pare-

dzētas kristības – tieši 14. jūnijā izveda. Mūsu ģimenei bija svēta lieta viņus pieminēt. Mani vecāki bija patrioti, mana mamma bija īsts ulmaņlaiku bērns, aizbrauca no Latvijas četrpadsmit gadu vecumā. Protams, vēlāk varēja teikt, ka būt latvietim ir interesanti, mani vienaudži Austrālijā mūsu deļošanā un dziedāšanā noskatījās ar zināmu skaudību. Arī tagad man darbā saka, ka mani apbrīnojoņot ... Jā, tas prasa gan enerģiju, gan laiku un prasa kaut ko ielikt arī no savas kabatas.

Kādu laiku dzīvojāt Latvijā.

Deviņdesmit devītā gada otrajā pusē es beidzot sarosījos pārcelties uz Latviju, un apstākļi to atļāva. Nebiju gaidījusi, ka tas būs tik sarežģīti – gan ar iedzīvošanos, gan ar darba atrašanu. Pirmais gads bija itin smags, es atgriezos skolotājas profesijā, pasniedzu angļu valodu. Tad parādījās Eiropas Savienības pirmsiestāšanās projekti, pieteicos un sešus gadus strādāju šajos projektos. Tas bija ļoti interesanti un man deva ļoti daudz, iepazīnos gan ar Latvijas administratīvo un birokrātisko sistēmu, gan ar cilvēkiem, kuŗu tiklojums man nāca līdz uz Luksemburgu, kad sākumā strādāju par latviešu tulkotāju nodaļas vadītāju.

Kādēļ pārcēlaties uz Luksemburgu?

Pārcēlaties bija vairāk nekā skumīgi, tas bija ļoti smagi. Kad beidzās projekti, nevarēju atrast darbu. Vairākās Latvijas institūcijās, arī Finanču ministrijā, teica, ka man nav ko pieteikties darbā, jo es neprotu krievu valodu... Tas bija 2001., 2002. gads. Vajadzēja pāiet gandrīz desmit gadiem, un Latvijā attāpos, ka bez krievu valodas zināšanām cilvēki darbā netiek pieņemti! Es laikam biju kā vēstnesis pirms laika. Izturēju Eiropas Savienības institūciju konkursu, kas nebūt nebija viegli, un man Luksemburgā piedāvāja latviešu tulkotāju nodaļas vadītājas amatu. Savā ziņā pret sevi jutos kā nodevēja, jo biju atbraukusi uz Latviju ar domu, ka pārcēļos uz Latviju pavisam, ka man, latvietei, vieta ir tikai Latvijā. Tomēr sapratu, ka man ir jābrauc. Pricēja tas, ka varēju izmantot savas zināšanas, pieredzi un kontaktus Latvijā. Ātri iekļāvos Luksemburgas diasporā, biju klāt pie Latvijas – Luksemburgas asociācijas dibināšanas, redzot, cik daudz Luksemburgā dzimst mūsu bērnu, ierosināju, ka vajag dibināt skoliņu. Goda konsulam ierosināju, ka arī Luksemburgā vajag vēlēšanu iecirkni, bija dažādi saskaņošanas darbi un prasības – piemēram, par telpu drošību, un ar vēstniecības Briseļē vēstību iecirkni izveidojām. Amizanti ir tas, ka pirmās divas vēlēšanas notika iecirknī, kas bija izveidots goda konsula garāžā. Balsot brauca no Strasburgas, no Freiburgas. Freiburgas latvieši paskatījās un teica – ja jūs varat šādās telpās un nekas dižs nav vajadzīgs, mēs taču arī varam! Šogad Eiropa jau bija vairāk jaunu iecirkņu, un man ir patīess prieks un arī zināms lepnums, jo domāju, ka mēs citus iedvesmojam.

Vai atkal atgriezīsties Latvijā, kad beigsiet savas darba gaitas un kļūsiēt par pensionāri?

Jā, noteikti to darīšu, gribu dzīvot Latvijā. Ir jau visādi plāni.

Jūsu vecāki bija politiskie bēgļi, šodien cilvēki dodas prom lielākoties, lai nopelnītu. Un viņi bieži vien saka, ka Latvija viņiem nav vajadzīga...

To tikai laiks rādīs, domāju, ka daudzi sajūtīs vajadzību pēc Latvijas. To var nolikt malā, aizsāpēm vai aizvainojuma, bet pienāk brīdis, kad latvietis cilvēkā atdzīvojas, atmostas. Es taču arī astoņus gadus aizgāju no latviešu sabiedrības savas “sarkanās birkas” dēļ, taču pienāca brīdis – Atmoda –, kad nevarēju stāvēt malā.

Dzīvot citā kultūrā ir interesanti, negribu kādu kultūru noniecināt, bet mēs tās nekad neizjutīsim tā, kā izjūtam savējo. Mūsu kultūra ir bagāta, senatnīga, un tā ir daļa no mums. Kultūra un mūsu valoda ir ceļš atpakaļ uz mājām.

Šī publikācija ir daļa no intervijas cikla ar pilsoniski aktīviem diasporas cilvēkiem, kas top Eiropas Latviešu apvienības projekta “Simts balsis Simtgadē” ietvaros. Projektu finansē Latvijas Republikas Kultūras ministrija no Latvijas Simtgades atbalsta programmas līdzekļiem.

Valda vidū ar karogu. Visi baltieši. Pa kreisi – igauniete, pa labi – lietuviete. 10 km gājiēnā piedalījās simtiem baltiešu sieviešu

JURIS LORENCIS

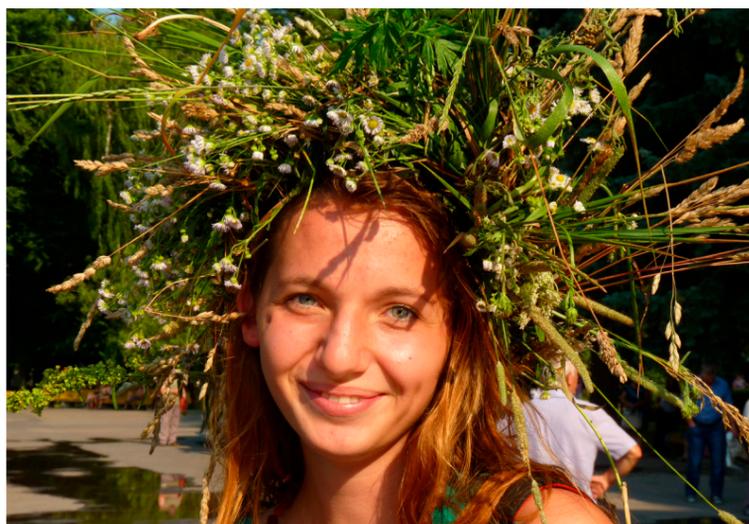
Zbignevs Bžežinskis reiz esot teicis – Krievija bez Ukrainas nav impērija. Pats sāpīgākais zaudējums tiem, kuri joprojām sēro pēc cara impērijas un tās vēsturiskā turpinājuma – Padomju Savienības, ir nevis Vidusāzija, ne Kaukāzs un pat ne Baltija, bet gan Ukraina. Ne velti Vladimirs Putins nosaucis Padomju Savienības sākumu par “lielāko 20. gadsimta ģeopolitisko katastrofu” un apgalvojis, ka “krievi un ukraiņi esot viena tauta”. Tagadējā Ukraina ir teritorija, ko cari un padomju diktatori gadsimtiem ilgi gabalu pa gabalam pacietīgi pievienojuši saviem valdījumiem. Pēdējais lielais kumoss – tā saucamā Rietumukraina. Polijas teritorija, kas nonāca Padomju Savienības ķētnās 1939. gada septembrī saskaņā ar Hitlera-Staļina pakta slepenajiem protokoliem. Un ir tikai simboliski, ka gandrīz vienā laikā ar noziedzīgā pakta gadskārtu 24. augustā savu Neatkarības dienu svin Ukraina. Jauna, bet lepna un drosmīga valsts, kas uzdrošinājusies stāties pretī modernās Krievijas centieniem atkarot bijušo impēriju.

Uzrunājot svinību dalībniekus Kijevā 24. augustā, nesēn ievēltais prezidents Volodimirs Zeļinskis, starp citu, teica: “Mēs esam dažādi, bet vienoti. Mums tādiem jābūt, jo tikai vienībā ir mūsu spēks. Nevis strīdoties par pagātni, bet vienojoties par nākotni. Ukrainu un krievu valodās runājošie, neatkarīgi no vecuma un ticības – mums jābūt vienotai tautai.” Patiesi varētu jautāt – kas tad tur kopā moderno Ukrainu, šo milzīgo (45 miljoni iedzīvotāju, 600 000 kvadrātkilometru jeb deviņas Latvijas teritorijas) un tik dažādo valsti. Atbilde ir – valoda, baznīca un valstiskums. Tie arī ir svarīgākie Ukrainas neatkarības pilāri.

VALODA

Nav tā, ka padomju laikos ukraiņi būtu pārstājuši runāt savā valodā. Valsts rietumu reģionos ukraiņu valoda bija dzīva vienmēr, to lietoja skolās, augstskolās, valsts un pašvaldību iestādēs. Tomēr daudzi Ukrainas centrālo un austrumu reģionu iedzīvotāji, it īpaši pilsētnieki, bija pārgājuši uz krievu valodu. Tas, protams, vēl nenozīmē, ka viņi uzskatīja sevi par krieviem. Drīzāk šos cilvēkus varētu dēvēt par “krievvalodīgiem ukraiņiem”. Te būtu vietā paralēle ar angļu valodā runājošiem ģiriem vai skotiem. Visu izmainīja valsts neatkarība. Kopš Padomju Savienības sabrukuma esmu viesojies Ukrainā gandrīz vai katru gadu. Un ikreiz man bijusi iespēja pārliecināties par to, kā ukraiņu valoda lēnām, bet noteikti atgūst un nostiprina savas pozīcijas. Likums pieprasa, ka publiskajā telpā visiem uzrakstiem jābūt tikai ukraiņu valodā. Masu mediji un izglītības sistēma pamazām pilnībā pāriet uz ukraiņu valodu. Šī politika jau dod savus augļus. Pat Čerkasos, kas atrodas uz austrumiem no Kijevas un tradicionāli tikusi uzskatīta par krievvalodīgu pilsētu, šodien dzirdama gandrīz tikai ukraiņu valoda. Protams, ukraiņu

Čerkasos nav kļuvis vairāk. Kā man teica kāds vietējais – tie, kuri agrāk runāja tikai krieviski, tagad sākuši lietot tā saukto “suržiku”, īpatnēju ukraiņu un krievu valodas sakausējumu, bet agrākie “suržika” lietotāji cenšoties sazināties tīrā ukraiņu valodā. Vēl vairāk – daudzviet Ukrainā jau ir izaugusi paaudze, kuŗa saprot, bet nerunā krieviski. Saprot tāpēc, ka abas valodas ir visai tuvas, bet nerunā tāpēc, ka skolā mācījušies tikai ukraiņu un angļu valodu. Tomēr līdz situācijai, kad visa Ukraina būs pārgājusi uz ukraiņu valodu, vēl ejams tāls ceļš. Tādās miljonu pilsētā – kā Odesa, Harkova vai Dņepra – ielās joprojām vairāk dzirdama krievu valoda.

Meitene ar Jāņu vainagu Vinčicā. Jānus ukraiņi atzīmē pēc vecā kalendāra – divas nedēļas vēlāk nekā latvieši

BAZNĪCA

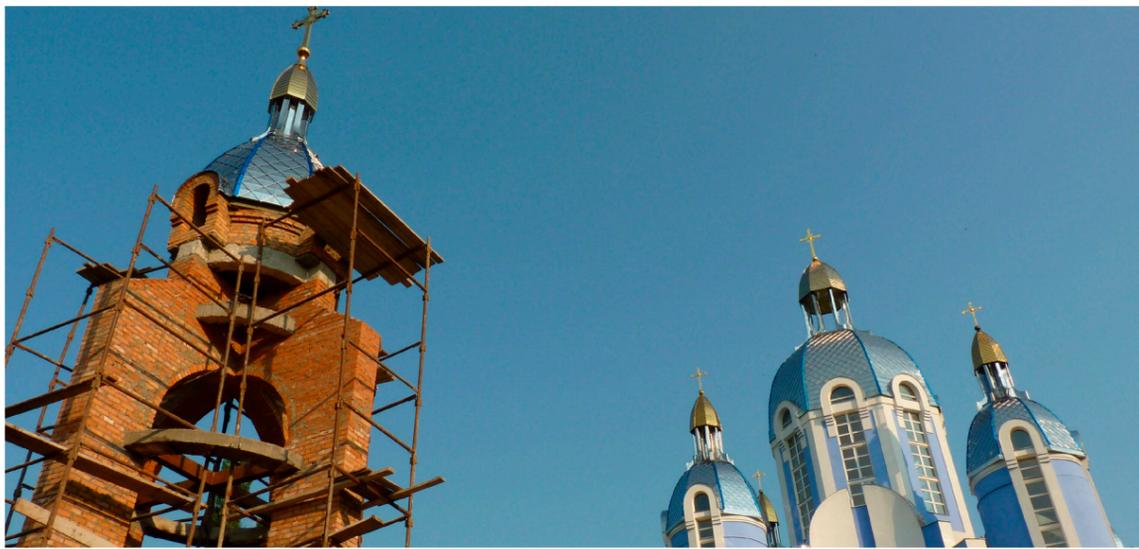
Visai droši var apgalvot – Ukraina ir viena no reliģiozākajām valstīm Eiropā. Baznīcas autoritāte ir te ļoti augsta, visur ceļas jauni dievnamī. Vienlaikus Ukrainas konfesijai telpa ir ļoti sašķelta, blakus pareizticīgajiem ir arī daudz katolītu un protestantu. Pati lielākā konfesija ir Maskavas patriarhātam piederīgie pareizticīgie. Daudzi ukraiņi šajā faktā saskata politisku problēmu. Kaut vai tāpēc, ka Maskavas patriarchs Kirils nekad nav nosodījis Krievijas agresiju Ukrainā. 2018. gada maijā prezidents Porošenko personīgi vērsās pie Konstantinopoles Ekumēniskā patriarha Bortolomeja ar lūgumu dāvināt neatkarību Ukrainas baznīcai, līdzīgu aicinājumu izteica Ukrainas parlaments. Tomēr pastāvēja pamatots jautājums – kam tieši dot neatkarību? 2018. gada nogalē valstī bija aptuveni 18 000 pareizticīgo draudžu, no kuŗām 12 000 piederēja Maskavas patriarhātam, 4500 – Kijevas patriarhātam, bet 1200 – tā saucamajai Autokefālajai pareizticīgajai baznīcai. Un tad 2018. gada decembrī Kijevā 11. gadsimtā celtajā sv. Sofijas katedrālē notika tā saucamā Apvienošanās sinode, kuŗā visu triju baznīcu pārstāvji nobalsoja par jaunas, neatkarīgas Ukrainas pareizticīgās baznīcas izveidi. Tiesa gan, Maskavas patriarhāta baznīcu pārstāvēja vien daži biskapi. 2019. gada janvārī jaunās baznīcas galva metropolīts Epifānijs no Konstantinopoles Ekumēniskā patriarha Bortolomeja rokām saņēma neatkarības atzīšanas rakstu, tā sau-

camo Tomosu. Jaunās baznīcas tapšanas process gan nav viegls, kopš gada sākuma tai pievienojās vien aptuveni 500 Maskavas patriarhāta draudzes. Tomēr jau tagad Ukrainas baznīca kļuvusi par vienu no skaitliski lielākajām pareizticīgo baznīcām pasaulē.

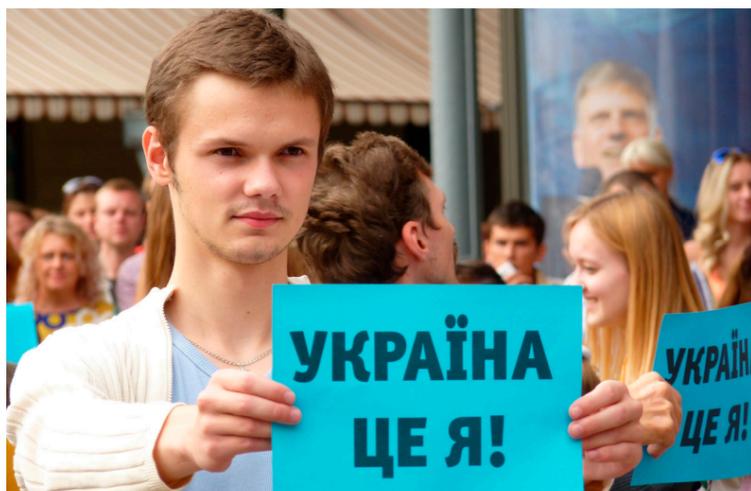
VALSTISKUMS

Viens no galvenajiem Ukrainas valstiskuma pilāriem ir pati valsts pastāvēšana kā tāda. Izklusās pēc grūti saprotama vārdu kalambūra, bet patiesībā tas nav nekas jauns. Vēsturē bieži gadās, ka politiskā struktūra, valsts ar laiku izveido un cementē nāciju. Šādi procesi patlaban norisinās Baltkrievijā un vēl jo vairāk Ukrainā. Nu jau gandrīz trīsdesmit Ukrainas neatkarības gadi atmodinājuši tās iedzīvotājos “ukrainiskuma” apziņu. Kas nav saprotams daudziem latviešiem – ka nacionālā atmoda Ukrainā notiek arī krievvalodīgajā vidē. Cilvēki, kuŗi “pēc pases” skaitās ukraiņi, bet ģimenē runāja (un daudzi to turpina darīt vēl šodien) krieviski, pamazām sāk atcerēties savas saknes. Daži no viņiem izrādās pat lielāki patrioti nekā bieži piesauktie “nacionālisti” jeb “benderovci” no Ukrainas rietumiem. Acīmredzot te ir darīšana ar kādu zemapziņas fenomenu, savdabīgu “grēku izpirkšanu”, cenšanos būt “lielākam katolim par pašu pāvestu”. Te arī meklējams skaidrojums dažkārt dīvainajam reportāžam no Donbasa frontes. Tajās redzami ukraiņu karavīri, kuŗi savā starpā sarunājas un sniedz intervijas krievu valodā. Savu lomu sāka spēlēt demo-

Ukrainas neatkarības pilāri

Baznīcas jaunbūve Čerkasu pilsētā

Es esmu Ukraina!

Karavīris Ļvivas ielās

KARŠ

Bet ir vēl viens faktors, kas cementē Ukrainas valsti – karš valsts austrumos. Tautu mobilizē nevis politiķi (attieksme pret kuŗiem dažkārt ir visai ciniska), nevis masu mediji un pat ne baznīca, bet gan Krievijas agresija. Katrā pilsētā, pat daudzos ciemos centrālajos laukumos iekārtotas piemiņas vietas ar kaujās kritušo vietējo karavīru ģimētņiem. Pavisam konfliktā jau gājuši bojā vairāk nekā 13 000 militārpersonu un civiliedzīvotāju. Šķiet, nav neviena ukraiņa, kuŗš ar savu personīgo ziedojumu nebūtu palīdzējis apģērbt, apaut, paēdināt, pat apbruņot savu armiju un brīvprātīgo bataljonus. Maidana revolūcijas laikā Kijevā ielās bieži varēja redzēt poļu nemiernieku saukli – “Par mūsu un jūsu brīvību”. Savu aktualitāti tas nav zaudējis joprojām. Latvijas neatkarība šodien tiek aizstāvēta ne tikai Rīgā, Daugavpilī, Zilupē, Briselē vai Vašingtonā, bet arī Kijevā, Krimā un Donbasā.

Izaugusi trīsdesmitgadnieku paaudze, kas vispār neatceras Padomju Savienību. Pašreizējie četrdesmitgadnieki nekad nav dienējuši padomju armijā. Šie cilvēki vairs nesajūt personīgu emocionālu saistību ar Krieviju, Putina atgādinājumi par “vienoto krievu pasauli” viņiem šķiet nesaprotami, pat kaitinoši. Var droši teikt, ka katrs neatkarīgā valstī pavadīts gads vēl vairāk attālina Ukrainas kuŗi no bijušās impērijas krastiem. Vēl kāda šodienas Ukrainai raksturīga parādība – atvadas no padomju laiku simbolikas. Beidzot uz neatgriešanos pazudušas Revolūcijas, Kirova, Sarkanarmijas un Oktobra ielas. Kopš 2014. gada Maidana revolūcijas visā Ukrainā “krituši” ap 800 Ļeņinam, Marksam un citiem “proletariāta vadoņiem” veltīti pieminekļi. Nojaukto padomju monumentu vietā parasti slejas vien metāla masts, kuŗā plīvo valsts zilidzeltenais karogs.

“Sibīrijas Krusti” no Skotijas atceļo uz Sunāksti

MĀRA LIBEKA

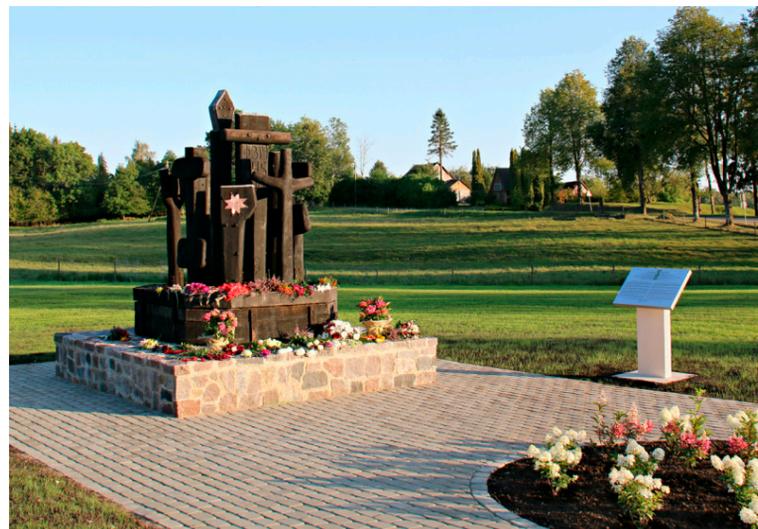
“Esmu Džons Makgregors un vēl nesen biju Latvijas goda konsuls Skotijā. Viens no lielākajiem izaicinājumiem, ar ko saskāros, bija latviešu mākslinieka Zigfrīda Sapieša pēdējās gribas izpildīšana – viņa izcilā mākslas darba koka skulptūras “Sibīrijas Krusti” pārvešana dzimtenē. Mēs esam paveikuši vēl vairāk – mākslas darbu pārveduši skulptora dzimtajā pusē Sunākstē.

“Sibīrijas Krusti” ir Ziga Sapieša iespaidīgākais darbs. Tas pauž viņa izjūtas par to, kas bija noticis ar viņu pašu un daudziem citiem latviešiem, kas piedzīvoja negribēto kaŗu un tam sekojošās šausmas.”

Skulptora Sapieša mākslas darbs no Skotijas tika atvests ar kuģi un

uzstādīts Sēlijā – Jaunjelgavas novada Sunākstes pagasta centrā. To atklāja aizvadītajā 17. augustā, un šajā svīnīgajā brīdī klāt bija ne tikai Džons Makgregors ar sievu, bet arī Latvijas vēstniece Lielbritānijā Baiba Braže, Kultūras ministrijas parlamentārā sekretāre Eva Juhņēviča, Latvijas Politiski represēto apvienības vadītājs Ivars Kaļķis, apvienības valdes pārstāve Dagnija Liepiņa, Jaunjelgavas novada pašvaldības pārstāvji un citas personas.

Mākslinieka liktenis ir bijis skaudrs. Z. Sapietis par posmu, kas pavadīts zem padomju un vācu okupantu varas, savās ne-publicētajās atmiņās raksta: “Mūs ar Oskaru Dravu, Vārnavas pagasta vecākā dēlu, apcietināja

padomju varas pirmajā gadā par nacionālo karodziņu izlikšanu uz telefona stieplēm, tomēr vietējais milicis mūs apžēloja un palaida vaļā. Bija arī skrejlapu iespēšana nacionālā garā un to izplatīšana. Vāciem ienākot, mēs ar sunākstieti Bukovski “nogrābām” pamestu vācu armijas motociklu, lai organizētu nacionālo partizānu vienību, bet dabūjām atkal uz kakla policiju.

Pēc skolas beigšanas aizbraucu uz Rīgu, tur mani apcietināja ges-

tapo, jo mums atkal veidojās nacionālā kustība. Kapsētā Mātes dienā, nolīcis puķes pie tēva kapa, es sacīju dažus vārdus par baigo gadu, pieminot aizvestos uz Sibīriju, atceroties mazpulkus un deportēto Valsts prezidentu K. Ulmani. Izrādījās, ka mana runa bija noziegums kā krievu, tā vāciešu uztverē. Mani arestēja – vispirms Rīgā centrālcietums, tad Salaspils koncentrācijas nometne. Tiku ārā, aizejot leģionā. 1944. gadā Kurzemes frontē smagi ievainoja, nosūtīja ārstēties uz Vāciju, no turienes 1945. gadā aizbēgu uz Kopenhāgenu.”

Dānijā Zigim radās iespēja studēt Karaliskajā mākslas akadēmijā Kopenhāgenā. “Spējīgo un darbīgo daņu architektu un daiļamatnieku panākumi ietekmēja pozitīvi, tādēļ jau studiju sākumā mani radās pretestība un nostāja pret bezdvēselisko starptautisko stikla un tērauda stilu celtniecībā, kas pārplūdināja pasaules valstis. Akmens, ķieģeļi un koks ir vienmēr patīkams mūsu acīm un siltāki dvēselei.”

Ieceļojot Skotijā, Zigis palika uzticīgs tieši kokam, akmenim un mālam. No 1952. līdz 1958. gadam studēja Edinburgas mākslas akadēmijā. “Man vienmēr likās saistošs un pievilcīgs senās, arhaiskās un primitīvās mākslas un rokdarbu agrīnais, vienreizējais svaigums. Iepazinies ar alu mākslu, es pievērsu uzmanību piktu un ķeltu darbiem, kaltiem un cirstiem akmenim un kokā, tāpat bronzas un emaljas darbiem, skotu akmens celtniecībai un vecajām dūmu mājām. Es apbrīnoju skandināvu bronzas laikmeta mākslinieku un amatnieku kalto klinšu rakstus, viņu podniecību, koka tēlniecību.”

Savdabīgie Z. Sapieša veidotie mākslas darbi rotā daudzas ēkas Skotijā un Anglijā. Vācijā viņa

koka sienas cilnis redzams Minsteres latviešu centrā. Tagad Pasaules latviešu mākslas centrā Cēsis iespējams iepazīties ar mākslinieka lielformāta keramikas veidojumiem.

Savulaik Z. Sapietis ir teicis: “Esmu svešinieks Rīgas ļaudīm, gan arī pārējiem Latvijā. Pavisam maz ir to, kas mani pazīst un atceras. Tur jāvaino dzelzs aizkars un pusgadsimts emigrācijā, kas mani atšķīra no dzimtenes.” No šī brīža varam būt droši, ka Zigfrīds Sapietis vairs nav nekāds svešinieks Latvijā, viņš ir atgriezies mājās kopā ar daudziem emigrācijas latviešu māksliniekiem.

Visu dzīvi Zigis dāsni dalījās savās zināšanās un mākslas mīlestībā. Divdesmit gadus strādājot par pasniedzēju Portobello vidusskolā, bija lektors Skotijas Mākslas padomē un tika ievēlēts Karaliskajā Britu skulptoru biedrībā.

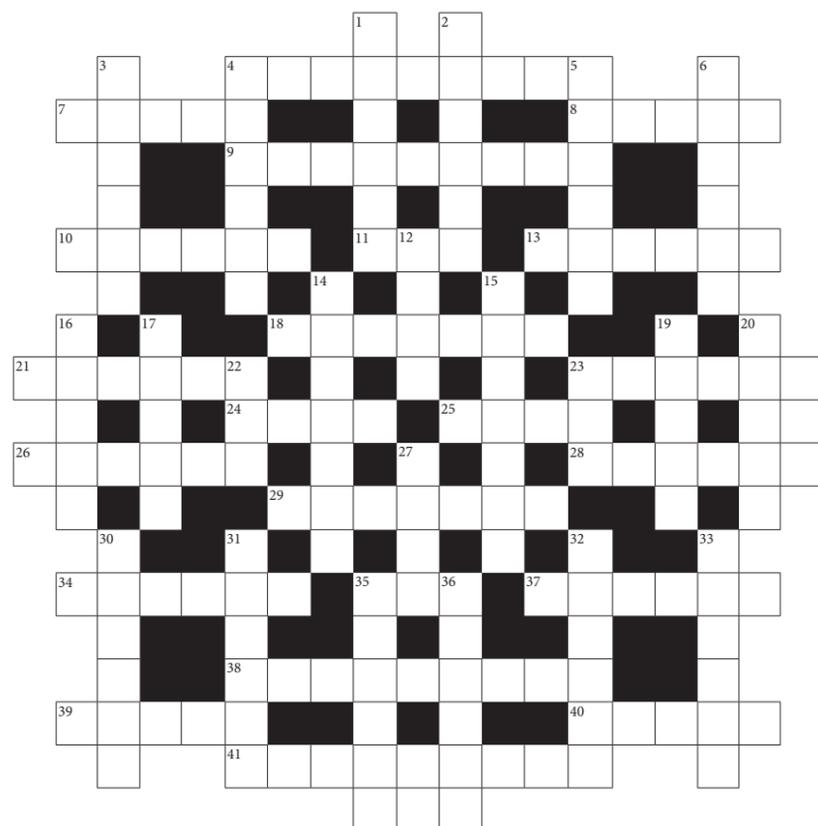
Mākslinieks vienmēr vēlējas, lai “Sibīrijas Krusti” tiktu uzstādīti viņa dzimtajā pusē.

Bijušais Latvijas goda konsuls Skotijā Džons Makgregors pastāstīja, ka par spīti deportāciju iespējām skoti piešķīruši Zigim tiesības palikt. “Pirmo reizi ar viņu tikos 2006. gadā, kad es biju tikko iecelts goda konsula amatā. Pirmajās Latvijas neatkarības dienas svīnībās Edinburgā, ko es rīkoju 2007. gadā, Zigis 78 gadu vecumā diriģēja dziedātājus. Viņš bija jau cienījamā vecumā, un kaŗa laikā pārdzīvotais prasīja savu. Zigis aizgāja aizsaulē 2014. gadā, un viņa pēdējā vēlēšanās ir papildījusies – “Sibīrijas Krusti” ir atvesti uz viņa dzimto Sunāksti,” sacīja Džons Makgregors.

Vairāki Ziga Sapieša mākslas darbi ir apskatāmi arī Pasaules latviešu mākslas centrā Cēsis.

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

krasi atšķiras no dzimtenes klimata. 6. Grišļu dzimtas augs. 12. Spēļu kāŗu komplekts. 14. Daudzvietīgas pasaŗieru lidmaŗinas, kas veic reisu pa noteiktiem marŗrutiem. 15. Slepna, viltīga darbība nosodāmu mērķu sasniegšanai. 16. Akūta infekcijas slimība. 17. A. Bela romāns. 19. Administratīvi teritoriālas iedalījuma vienības Dānijā. 20. Straujas. 22. Cukurniedru krupis. 23. Treniņcīņa boksā, paukošanā. 27. Eiropas un Āzijas robeŗupe Kazahstānā. 30. Atdot par samaksu. 31. Bulta. 32. Romieŗu filozofs (ap 4 p. m. ē. – 65 m. ē.). 33. Turcijas galvaspilsēta. 35. Staigņa vieta. 36. Zirgu dzimtas dzīvnieks.

Krustvārdu mīklas

(Nr. 31) atrisinājums

Līmeniski. 4. Krēta. 5.

Bokačo. 7. Kopija. 10. Talma. 11. Tirāni. 12. Naskas. 13. Karafes. 16. Kaijas. 19. Baraka. 22. Rekords. 23. Sargāt. 24. Resnis. 25. Ekonomis. 26. Patoss. 28. Kalvis. 30. Dziesma. 35. Terīne. 37. Sonāte. 38. Mieŗi. 39. Skopje. 40. Junona. 41. Ūvova.

Stateniski. 1. Skotija. 2. Dēkla. 3. Vakance. 5. Batumi. 6. Kore. 8. Inki. 9. Apsara. 14. Rektori. 15. Faraons. 17. Abava. 18. Atāls. 20. Aleja. 21. Kriķi. 27. Tratas. 29. Venera. 31. Ziemeļi. 32. Mīsiņas. 33. “Argo”. 34. Sāgo. 36. Melot.

Līmeniski. 4. Valsts Zaļā Raga salās Atlantijas okeanā. 7. Valsts Eiropā. 8. Ar ziediem rotātu ratu rindas brauciens svētkos. 9. Sporta komandas vadītājs. 10. ASV pavalsts. 11. R. Ezeras romāns. 13. Apdzīvota vieta Vecumnieku novadā. 18. Apdzīvota vieta Aizputes novadā. 21. Mākslīgu matu veidojums. 23. Vecaine. 24. Franču komponists (1818-1893). 25. Vienības vektors. 26. Pilsēta Spānijas dienvidrietumos. 28. Mūzikāli drāmatiski sacerējumi. 29. Tāds, kam raksturīga piesardzīga

izturēšanās. 34. Paklausīgas. 35. Jēdziens ķīnieŗu filozofijā. 37. Pilsēta Itālijas ziemeļaustrumos. 38. Skarblapju dzimtas ārstniecības augs. 39. Anŗļu automobiļu marka. 40. Ēģiptes galvaspilsēta. 41. Vidusskolas beigšana.

Stateniski. 1. Saliktu vārdu pirmā sastāvdaļa, kas nozīmē pretstatu. 2. Visi latvieŗu valodā izdotie iespieddarbi. 3. Akmeņaini, sekla ūdens posmi upes gultnē. 4. Papagaiļu kāŗtas putni. 5. Augi un dzīvnieki, kas ievesti un tiek audzēti zemēs, kuŗu klimats

Vēlaties uzzināt
par tautieŗiem Lielbritānijā?

www.latviesiem.co.uk

Alberts Remsdels Gērnijis. “Mīlestības vēstules”

Aktieri **Mirdza Martinsone** un **Juris Kalniņš**: “Aicinām Jūs noskatīties šo aizraujošo mīlas stāstu cauri gadiem!”

Pedalās saksofonists **Zintis Žvarts**. Izrādes notiks: **Rīgā, VEF Kultūras pilī** – 25.09. plkst. 19; **Liepājas Olimpiskajā centrā “Rožu zāle”** – 17.10. plkst. 19; **Aizkraukles Kultūras namā** – 25.10. plkst. 19; **Sīguldā, “Baltajā fliģelī”** – 27.10. plkst. 18; **Kultūras pilī Ziemeļblāzma** – 30.10. plkst. 19; **Valmieras teātrī** – 24.11. plkst. 17; **Krustpils Kultūras namā** – 30.11. plkst. 17. Biļetes – “Biļešu paradīzes” kasēs.

Informātais atbalsts – arī *Laiks* un *Brīvā Latvija*.

Mirdza Martinsone un Juris Kalniņš izrādē
MĪLESTĪBAS VĒSTULES

„VEF Kultūras pils”
25.09. plkst. 19:00

Biļetes „Biļešu paradīze”
kasēs

Aizraujošs mīlas stāsts cauri gadiem, sākot no skolas vecuma, ar visām dzīves peripetijām – vesela emociju buķete īzēlu aktieru izpildījumā.
Izrādes kolorītu papildinās Zinta Žvarta saksofona solo izpildījums.
Luga divās daļās bez starpbrīža.

Lugas autors: *Alberts Remsdels Gērnijis (jaunākais)*
Režisors: *Pēteris Gaudiņš*

Paldies par sadarbību un atbalstu:
stāsti, aprinkis.lv, aprinkis.lv, fotokā, ediena zāle, DOS, 1, 2, 3, RADI, INVESTITORU, VĪNI, MCRPO

Organizators:

VALODAS STŪRĪTIS

“Kā jūs attaisnojat “aicinām” ar garumzīmi?”

Tā redakcijai vaicā mūsu uzticamais lasītājs U. Roze, vienlaikus gan piebilstot, ka “mana latviešu valodas izglītība beidzās 7. klasē Vācijā.” Mīļuprāt paskaidrojam, jo šāds jautājums pavidējis ne reizi vien. Tātad – saskaņā ar likumu, ja darbības vārdiem nenoteiksmē ir izskaņa -īt, -ināt, -ities, -ināties, tad īstēnības izteiksmes daudzskaitļa pirmajā personā jāliek garumzīme, piemēram,

aicināt – aicinām
rosināt – rosinām
lasīt – lasām
kasīties – kasāties

pielabināties – pielabināties
Un vēl – kļūme iezagūies arī mūsu lasītāja vēstules virsrakstā, proti, izskaņa -iet lietojama vien pavēles/vēlējuma izteiksmē, īstēnības izteiksmē jālieto -at. Ja Rozes kungs rakstītu: “Lūdzu, attaisnojiet garumzīmes lietojumu!”, tad viss būtu pareizi, bet viņš uzdod jautājumu – “kā jūs attaisnojat?” Tātad izskaņai jābūt nevis -iet, bet -at. Piemēri – “Jūs lasāt laikrakstu *Laiks*”; “Vai jūs lasāt laikrakstu *Laiks*”; “Lasiet laikrakstu *Laiks*!” Turpināsim izkopt savu mīļo valodu!

Red.

PASAULES LATVIEŠU KULTŪRAS KONFERENCE

CĒSIS, 2019. GADA 29.-30. SEPTEMBRIS

NEKROPOLE

PERSONU, NOTIKUMU UN KĀPU KULTŪRVĒSTURISKĀ ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju
Nekropole.info

arī materiāli, veicot mērķa ziedojumus.

Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē.
Mēs tveram pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi,
ap kuŗu viss griežas, liekot Latvijā.

Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs paši?!

www.nekropole.info!

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502
marketing@leta.lv
+371 – 672 225 09
www.leta.lv

Vēlaties uzzināt par tautiešiem Lielbritānijā?

Latviešiem.co.uk

307^{Lv}

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālruņa!

PĒRK

Nopirkšu īpašumu ar mežu.
Tāl. +371 24002400

www.facebook.com/@brivalatvija
www.twitter.com @briva_latvija

Mājaslapa:
www.brivalatvija.lv

VISAS LATVIJĀ IZNĀKUŠĀS GRĀMATAS
VARAT IEGĀDĀTIES PIE
LIELĀKĀ GRĀMATU TIRGOTĀJĀ

“LATVIJAS GRĀMATA”

SIA “L. Grāmata”
Rīga, Elijas iela 17, LV-1050
Tāl. +371 67223294
Tālrakstis +371 67227248
E-pasts: lgramata@lgramata.lv

RAKSTIET, ZVANIET, UN GRĀMATAS JUMS PIESŪTĪS PA PASTU

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrakstis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija: Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrakstis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tāl. 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju
varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internet>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.
Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Ik gadu dāvanā – *Laika* Mākslas kalendārs!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā: AS SEB banka, kods UNLALV2X, nr.: LV80UNLA0050016243516, ar piezīmi LAIKS un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-
Komercīlie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm. Atlaišanas atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā – SEB Banka, nr.:LV60UNLA0050018705154, vai, sūtīt naudu vai čeku *Brīvās Latvijas* atbalstam mūsu pārstāvei **Sarmītei Janovskis**, Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick, Northants, NN6 7TJ.

SPORTS

SPORTS

SPORTS

JŪRMALĀ SIJĀJĀS
"ZELTA" SMILTIS

Jūrmalā risinājās Pasaules tūres triju zvaigžņu turnīrs plūdmales volejbolā. Sākums bija neveiksmīgs četriem Latvijas pāriem. Viņi nepārvarēja kvalifikācijas pirmo kārtu: Rūdolfs Stankovičs/Artūrs Rinkevičs (0:2 pret vāciešiem), Dāvis Nātriņš/Gints Antons (1:2 pret norvēģiem), Oskars Puga/Jānis Kuprasovs (0:2 pret čehiem), kā arī Toms Šmēdiņš/Haralds Regža, kuŗi kvalifikācijas turnīru sāka no otrās kārtas (1:2 pret igauņiem).

Turnīra turpinājumā Aleksandrs Samoilovs/Jānis Šmēdiņš izcīnīja pirmo vietu. Vispirms viņi, kuŗi turnīrā izlikti ar otro numuru, pusfinālā ar rezultātu 2:0 (21:13, 21:17) pārspēja Vācijas duetu Arminu Dollingeru/Ēriku Štadi (24.). Finālā latviešu pretinieki bija Kusti Nilvaks/Marts Tisārs, kuŗi šajā turnīrā daudzus pārsteidza ar savu spēli. Viņi pusfinālā ar 2:1 pārspēja baltkrievus Aljaksandru Džadkou un Pāvelu Pjatrūsku. Finālā Samoilovs/Šmēdiņš ar 2:0 (23:21, 21:14) uzvarēja igauņus. Šajā spēlē izšķirošais moments bija pirmā seta izskaņā, kad latvieši atspēlējās no 17:20 un uzvarēja setu. Otrajā setā viņi pēc līdzīga sākuma ieguva pārliecinošu vadību un izcīnīja zelta medaļas.

Aleksandrs Samoilovs pēc uzvaras Pasaules tūres triju zvaigžņu posmā Jūrmalā atzīmēja, ka izšķirošās bija uzvaras divos setos, kuŗos sākumā labāk veicās pretiniekiem. "Grūtākais turnīrā bija pusfināls, ko pret vāciešiem otrajā setā izvilkmā no 12:16, gan arī pirmais sets finālā pret igauņiem, jo bijām pirmajā setā ie-

dzinējos ar 17:20 un kaut kā pamanījāmies uzvarēt," pēc triumfa sarunā ar žurnālistiem teica Samoilovs. "Tas bija svarīgi, jo trešais sets tomēr vairāk ir kā loterija. Tāpēc uz trešo setu visu negribējās atstāt. Bija ļoti svarīgi uzvarēt divos setos. Galvenais mērķis bija – saglabāt to sajūtu, ko noķērām Maskavā. Tā ir arī pieredze. Meitenes – Anastasija Kravčenko un Tīna Graudiņa – pēc uzvaras Eiropas čempionātā to nevarēja. Viņām esmu teicis, ka karjēras sākumā stadijā tas ir grūtākais – palikt uz emocionāla viļņa. Fiziski it kā esi uz pacēluma, bet jāprot savākt emocijas. Man karjēras sākumā bija tas pats – kad nospēlē labu turnīru, nākamajā uzreiz ir bedre, kaut arī fiziski jūties labi."

Samoilovs/Šmēdiņš par uzvaru turnīrā saņēms 10 000 dolaru no 75 000 dolaru lielā naudas balvu fonda. Tāpat viņi tika pie 600 punktiem 2020. gada Tokijas olimpisko spēļu kvalifikācijā. Šmēdiņš un Samoilovs par spīti veselības problēmām ir uzvarējuši divas nedēļas nogales – iepriekšējā nedēļā Pasaules tūres četru zvaigžņu posmā Maskavā, tagad – Jūrmalā.

Martiņš Pļaviņš/Edgars Točs astotdaļfinālā piedzīvoja zaudējumu, sacensības noslēdzot dalītā devītajā vietā. Pirmajā kārtā cīnījās arī Michails Samoilovs un Aleksandrs Solovejs (22.), un arī viņi piedzīvoja zaudējumu. Latvijas duets ar rezultātu 1:2 zaudēja lietuviešiem Lukam Kazdailim/Arnam Rumševicam (16.), turnīru pabeidzot 17. vietā.

TENISS

Latvijas sieviešu tenisa izlase 2020. gada Federāciju kausa finālā kvalifikācijā viesos tiksies ar pasaules grandu ASV. Latvija kvalifikācijā saņēmusi 12. numuru un bija starp neizsētajām komandām, bet ASV bija pirmais numurs. Ar 18 trofejām ASV ir visu laiku titulētākā Federāciju kausa izlase, iepriekšējo reizi tur-

nīrā uzvarot 2017. gadā. ASV šobrīd ir 12 pirmā simtnieka tenisistes, bet trīs – Serēna Viljamsa, Medisona Kiza un Sloeina Stīvensa – ir starp 11 labākajām. Interesanti, ka ASV izlasei ne vienmēr talkā dodas valsts vadošās raketes.

2020. gada finālā kvalifikācijas turnīrā sacentīsies 16 komandas, un šīs sacensības paredzētas no 7. līdz 8. februārim, kur katrā komanda aizvadīs pa piecām spēlēm. Uzvarētājas iekļūs finālturnīrā, bet zaudētājas cīnīsies pārspēlēs par vietas saglabāšanu Pasaules grupā. Latvijas tenisistes šogad apstājās pārspēlēs par vietu Federāciju kausa Pasaules pirmajā grupā, zaudējot Vācijai.

Latvijas sieviešu tenisa pirmā rakete Anastasija Sevastova jaunākajā WTA rangā atguvusi vienu pozīciju un atgriezies 11. vietā. Jeļena Ostapenko par divām pozīcijām atkāpusies uz 77. vietu. ASV atklātajā čempionātā Anastasija Sevastova pirmajā spēlē uzvarēja ar 6:3, 6:3 Kanadas pārstāvi Eizēniju Bušāru.

HOKEJS

Kontinentālās hokeja līgas (KHL) Latvijas komanda Rīgas Dinamo tradicionālajā pirmssezonas pārbaudes turnīrā Latvijas Dzelzceļa kausā izcīnīja pirmo vietu. Izšķirošajā spēlē Dinamo ar rezultātu 3:2 pārspēja Kazanā Ak Bars vienību.

MOTOSPORTS

Latvijas vadošais motokrosa braucējs Pauls Jonass no Rockstar Energy Husqvarna komandas izcīnīja trešo vietu sezonas

16. posmā – Zviedrijas Grand Prix – prestižākajā MXGP klasē, otro reizi karjērā kāpjot uz goda pjedestala.

Jonass pirmajā braucienā bija ceturtais, bet otrajā izcīnīja trešo vietu, kas summā deva 38 punktus un trešo pozīciju.

Pasaules čempionātā blakusvāģiem kantētājs Kaspars Stupelis kopā ar nīderlandiešu pilotu Etjēnu Baksu Šveicē izcīnīja uzvaru 11. posmā, nostiprinoties kopvērtējuma vadībā. Stupelis ar Baksu uzvarēja abos braucienos, kas summā deva 50 punktus. Otro vietu ar 42 punktiem ieņēma nīderlandietis Kūns Hermanss, bet 40 punkti bija beļģim Marvinam Vanlušenam. Vēl viens latviešu kantētājs Lauris Daiders, startējot igauņa Kerta Varika ekipāžā, tika pie 16 punktiem un ieņēma 12. pozīciju.

LATVIJAS SIEVIEŠU
VALSTSVIENĪBU VADĪS
MARTIŅŠ GULBIS

Latvijas Basketbola savienības valde par sieviešu valstsvienības galveno treneri apstiprinājusi Martiņu Gulbi (*attēlā*), vēsta LBS.

Kā atzina Latvijas Basketbola savienības prezidents Valdis Voins, tad uz šo amatu pretendēja arī italiešu speciālists Sandro Orlando. "Gan Treneru komisijas dalībnieku vairākums, gan valde atbalstīja Gulbja kandidātūru. Ceru, ka Martiņa lielā motivācija palīdzēs sieviešu valstsvienībai sasniegt tuvāko mērķi – kvalificēties Eiropas čempionāta finālturnīram," teica Voins.

Martiņš Gulbis dzimis 1991. gadā, un trenera karjērā pirmos soļus spējis jau 2011. gadā. Bijis galvenais treneris Latvijas Basketbola līgas komandās "Barons kvartāls" (2011. – 2013., 2017.), BK "Jelgava" (2015. – 2016.), bet kopš 2017. gada rudens – BK "Jūrmala". Izcīnījis trešo vietu Latvijas čempionātā 2017. un 2018. gadā, 2. vietu Baltijas Basketbola līgā 2018. gadā. Bijis trenera asistents Latvijas U-20 (2014.) un U-16 izlasēs (2015., 2016.), kā arī U-16 puīšu izlases galvenais treneris (2017., 2018. – abas reizes 8. vieta Eiropas čempionātā).

DAŽOS VĀRDOS

• Austrālijas basketbola vīriešu izlase, ko vada latviskas cilmes treneris Andrejs Lēmanis, pirmo reizi vēsturē uzvarēja ASV valstsvienību – 98:94 (48:49). Abas komandas gatavoja Pasaules kausa izcīņai Ķīnā.

• Baltkrievijas pilsētā Raubiščos risinājās pasaules čempionāts vasaras biatlonā. Latvijas pārstāvjiem pieticīgi rezultāti. Sprintā Andrejs Rastorgujevs ierindojās 20. (3 kļūdas), Baiba Bendika (3) – 21., Roberts Sloitiņš – 47. (7) vietā. Supersprintā Bendika ierindojās 10. vietā, Rastorgujevs izstājās.

• Rīgā septembrī notiks junioru Pasaules kausa izcīņas posms daišlidošanā. Būs pārstāvētas 37 valstis.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģēliskā draudzē Rīgā, Akas ielā 13, svētdien, 8. septembrī plkst. 13 (draudzes KOPSAPULCE). Nākamie dievkalpojumi: 22. septembrī plkst. 13, 13. oktobrī plkst. 13 (ar kafijas galdu un svētdienas skolu), 27. oktobrī plkst.13.

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI

Frankfurtē pie Mainas, Emmaus draudzes baznīcā, Alt-Eschersheim 22, Frankfurt-Eschersheim dievkalpojums 29. septembrī un 8. decembrī plkst.14. Dievkalpojumus vadīs mācītājs Rolands Eimanis. Pēc dievkalpojuma – kopīgs kafijas un tējas galds Draudzes namā. Informācija par dievkalpojumiem atrodamā arī Frankfurtes Latviešu biedrības mājaslapā: <http://frankfurteslatviesi.lv/dievkalpojumi>.

Bekhofas latv. baznīcā (Am Beckhof 44, Bielefeld) 1. septembrī plkst. 14.30

dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds Draudzes namā.

Annabergā, pils kapelā, 531275 Bonn, Annaberger Str. 400, svētdien, 22. septembrī, plkst. 15 dievkalpojums ar dievgaldu. Dievkalpojumu vadīs mācītājs Rolands Eimanis. Pēc dievkalpojuma sadraudzīga tikšanās pie kafijas galda.

Libekā, Lorenca baznīcā, 7. septembrī plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Liene Orinska. Pēc dievkalpojuma uzkodas.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, Hohenzollernstr. 54, 8. septembrī plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galda.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, Butjadinger Str. 59, 15. septembrī plkst. 11 dievkalpojums ar bērnu kristīšanu. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

ANGLIJA

DIEVKALPOJUMI

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Lesterā, St. Ursula's Chapel, Wygestons, 160 Hinckley Road, Leicester, LE3 0UX, sestdien, 7. septembrī, plkst.14 dievkalpojums.

Birminghamā, All Saints baznīcā, Kings Heath, B14 7RA, svētdien, 8. septembrī, plkst. 14.30 dievkalpojums.

"Straumēnos", Zaļā zālē, Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Lutterworth, LE17 6DF, svētdien, 22. septembrī, plkst.10 Pļaujas svētku dievkalpojums.

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Derbijā, Chapel of St. Mary on the Bridge, Derby, DE1 3AT, svētdien, 1. septembrī, plkst.12 dievkalpojums.

Notinghamā, Trinity Lutheran Church, 67 Homefield Road, Aspley, NG8 5GH, svētdien, 1. septembrī, plkst.15 dievkalpojums.

ZIEMEĻANGLIJAS DRAUDZE, māc. D. Vāvere

Bradfordā, Vācu baznīcā (The German Protestant Church), 29 Great Horton Rd, Bradford, BD7 1AA, svētdien, 15. septembrī, plkst.11 dievkalpojums.

ZVIEDRIJA

Izrāde "SILVIJA" Igaunų namā, Wallingatan 34, 2. stāvā, 21. septembrī plkst. 16. Būsim atkal kopā un dzīvosim līdzī, kā aktieri – V. Šoriņš, A. Ozoliņa, E. Skulte, D. Makovska, I. Puga radījuši stāstu par mīlestības, ģimenes un dabas nozīmi mūsu dzīvē. Izrādes režisors V. Šoriņš, komponists V. Zilveris, iestudējuma mākslinieks J. Jansons. Pēc izrādes Stokholmas nodaļas valde aicinās uz kopīgu kafijas galdu kopā ar izrādes aktieriem ZLA telpās. Informācija un vietu rezervācija (iemaksājot). Piesakies jau tagad, rakstot judiite.zilicka@gmail.com

Aicina ZLA Stokholmas nodaļas valde www.zla.se Saņīnai ar ZLA Stokholmas nodaļas valdi: stokholmas.nodala@zla.se

Norčēpingas latviešu ev. lut. draudzes 70 darbības gadu jubilejas

svētku dievkalpojums ar Svēto Vakarēdienu 8. septembrī plkst. 13.30 Hedvigas baznīcā Norčēpingā. Dienas mude: *Uzceliet no sevis pašiem kā dzīviem akmeņiem garīgu namu* (1. Pēt. 2:5). Piedalās prāv. Zilgme Eglīte un māc. Dr. Normunds Kamergrauzis. Dievkalpojumu mūzikāli kuplīnās "Kristera ansamblis" no Stokholmas. Pie ērģelēm Ulf Tellin. Pēc dievkalpojuma kopīgas svētku pusdienas draudzes namā. Lūdzu, uz mielastu pieteikties, zvanot vai rakstot draudzes priekšniecei Silvijai Johansson (073-080 50 99) vēlākais līdz 1. septembrim. Visi laipni aicināti un gaidīti!

***

Stokholmas ev. lut. draudzē Zviedrijā svētdien, 22. septembrī, dievkalpojums plkst. 14. Pēc dievkalpojuma draudzes Padomes sēde. Svētdien, 6. oktobrī, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma tradicionālā loterija.

Upsalas draudzē sestdien, 5. oktobrī, plkst. 14 Pļaujas svētku dievkalpojums Vindhems baznīcā.